

Jeugdhulp onder dwang

Terughoudend
waar het kan,
doorpakken waar
nodig

**De gemeente en de Raad voor de
Kinderbescherming in het nieuwe
stelsel voor de jeugd**

- Handreiking voor samenwerking
- Model Samenwerkingsprotocol

Colofon

Het Model Samenwerkingsprotocol en de Handreiking voor samenwerking zijn gezamenlijke werkdocumenten van de Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming. Ze zijn ontwikkeld onder regie van het Transitiebureau Jeugd, werkgroep jeugdbescherming en jeugdreclassering.

Dit document geeft de stand van zaken weer op het moment van publiceren.
Voor de meest actuele versie, kijk op www.voordejeugd.nl.

Den Haag, 1 oktober 2014.

Samenstelling en teksten

Greetje Kamphorst, Corina de Volder (Raad voor de Kinderbescherming), Kees Dijkman (www.keesdijkman.nl).

Vormgeving

Formzet, Zoetermeer

Inhoud

Deel 1	Introductie	9
	Per 1 januari 2015 zijn de gemeenten verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Ook voor het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering. De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming krijgen daardoor in het nieuwe stelsel voor de jeugd intensief met elkaar te maken. De Handreiking voor samenwerking en het model Samenwerkingsprotocol zijn werkdocumenten, die u helpen bij het vormgeven van die samenwerking. Ze dienen als fundament voor het maken van concrete werkafspraken, op maat naar de lokale of regionale situatie.	
1.1	Inleiding	10
1.2	Achtergronden	13
1.3	Uitgangspunten	19
Deel 2	Handreiking voor samenwerking	23
	Een overzicht van de terreinen waarop gemeente en Raad voor de Kinderbescherming afspraken maken. Met telkens een korte beschrijving van het betreffende terrein, een weergave van de relevante wetsartikelen en een uitgewerkt afsprakenkader.	
2.1	Algemene afspraken	24
2.2	Afspraken rond de jeugdbescherming	26
2.3	Afspraken rond de jeugdreclassering, taakstraffen en schoolverzuim	37
Deel 3	Model Samenwerkingsprotocol gemeente en Raad voor de Kinderbescherming	47
	Het Model Samenwerkingsprotocol, inclusief mogelijke varianten voor een praktische uitwerking die aansluit bij de lokale of regionale situatie.	
Deel 4	Bijlagen: hulpmiddelen voor de samenwerking	63
	Bijlage 1. Afspraken tussen de Raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming	64
	Bijlage 2. Afspraken tussen de Raad en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering	71
	Bijlage 3. Model Verzoek tot raadsonderzoek	76
	Bijlage 4. Model Veiligheidsplan	82

Deel 1

Introductie

Gemeenten zijn per 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de jeugdhulp. Inclusief het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering. De Raad voor de Kinderbescherming behoudt zijn wettelijke taken op die terreinen. Dat betekent dat gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming in het nieuwe stelsel voor de jeugd intensief met elkaar samenwerken.

Voor u ligt een aantal documenten die u helpen bij het vormgeven van die samenwerking: een introductie op het gedwongen kader in de jeugdzorg en jeugdhulp, een Handreiking voor het vaststellen van een samenwerkingsprotocol tussen gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming, een Model Samenwerkingsprotocol en een aantal bijlagen. Het zijn nadrukkelijk werkdocumenten. Ze geven de stand van zaken weer op het moment van publiceren. En ze dienen als fundament, als startpunt voor het maken van concrete werkafspraken, op maat naar de lokale of regionale situatie.

Het Model Samenwerkingsprotocol dat in deze publicatie gepresenteerd wordt, is nadrukkelijk geen keurslijf. Het is een raamwerk, dat voldoet aan de wettelijke eisen, maar dat nog concreet ingevuld moet worden. Er zijn daarbij voor gemeenten nog veel beleidskeuzes te maken. Suggesties voor die beleidskeuzes staan – cursief – in het Model. Alweer gaat het daarbij niet om een keurslijf: elke gemeente kan zijn eigen keuzes maken, zijn eigen nuanceringen aanbrengen, maximaal aansluiten bij de lokale of regionale situatie, in het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

1.1 Inleiding

In het nieuwe stelsel voor de jeugd voert de gemeente¹ de regie over alle vormen van zorg en hulp voor de jeugd. Inclusief het gedwongen kader: jeugdbescherming en jeugdreclassering.

In het nieuwe stelsel houdt de Raad voor de Kinderbescherming (onderdeel van het Ministerie van Veiligheid en Justitie) zijn rol als onafhankelijke, landelijk werkende instantie. De Raad voor de Kinderbescherming vormt de toegangspoort voor jeugdbescherming en toetst of die voldoende effect heeft om de kindbeschermingsmaatregel te kunnen beëindigen. De Raad voor de Kinderbescherming heeft een wettelijke bevoegdheid tot het vragen van een kindbeschermingsmaatregel (rekwesterende bevoegdheid) bij de rechter, op basis van een eigen, onafhankelijk oordeel over de situatie in een gezin. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert aan de rechter of het OM over het opleggen van jeugdhulp in een strafrechtelijk kader en over de inzet van toezicht en begeleiding door de jeugdreclassering. De Raad voor de Kinderbescherming kan opdracht geven tot vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering, fungeert als casusregisseur in jeugdstrafzaken en houdt toezicht op het werk van de instellingen voor jeugdreclassering.

Kortom, in het nieuwe stelsel komen gemeente en Raad voor de Kinderbescherming elkaar regelmatig tegen. Sterker nog, een goede samenwerking, op basis van heldere afspraken, is een randvoorwaarde voor het succes van het nieuwe stelsel.

Uitgangspunten

Twee documenten vormen de kern van deze publicatie: de Handreiking voor samenwerking (deel 2 van deze publicatie) en het Model Samenwerkingsprotocol (deel 3 van deze publicatie). In beide documenten staat het belang van de betrokken kinderen en gezinnen centraal. Hulp in een gedwongen kader is een uiterst middel. Waar mogelijk zullen ouders – met ondersteuning van hun sociale netwerk en van professionals – zelf de regie blijven voeren over de gang van zaken in het gezin.²

Maar als het echt niet anders kan, als het nodig is om door te pakken in het belang van de betrokken kinderen, omdat zij ernstig in hun ontwikkeling worden bedreigd en er geen andere mogelijkheden zijn om die dreiging weg te nemen – dan zal de inzet van het gedwongen kader moeten voldoen aan alle rechtswaarborgen waar burgers in Nederland op rekenen: proportionaliteit, rechtszekerheid en rechtsgelijkheid, transparantie in de besluitvorming en onafhankelijke toetsing.

Dat vraagt om heldere afspraken tussen alle betrokken partners: gemeente, Raad voor de Kinderbescherming, gecertificeerde instellingen, AMHK/Veilig Thuis en gemachtigde instellingen voor jeugdhulp. Dit document behandelt de afspraken die nodig zijn tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming, in samenhang met de afspraken tussen de andere partners.

¹ In dit document wordt steeds gesproken over 'de gemeente'. Iedere gemeente is immers zelf verantwoordelijk voor het invullen van de verantwoordelijkheid, die de nieuwe Jeugdwet stelt. In de praktijk zullen gemeenten vaak samenwerken met buurgemeenten bij de vormgeving van het lokale of regionale stelsel voor de jeugd. Op een aantal onderdelen is dat zelfs verplicht, bijvoorbeeld bij de inrichting van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK/Veilig Thuis). Waar in dit document 'de gemeente' staat, kunt u door ook 'het cluster van samenwerkende gemeenten' lezen, als dat van toepassing is op de situatie.

² De Raad voor de Kinderbescherming heeft daarnaast nog andere taken, onder andere op het terrein van gezag en omgang na scheiding en bij de screening van gezinnen die een kind willen adopteren. Voor een volledig overzicht, zie Kinderbescherming.nl.

Uitgangspunt bij het maken van die afspraken is dat het gezin de bemoeienis waar mogelijk blijft ervaren als hulpaanbod, waarbij vooral ingezet wordt op versterking van de eigen kracht van ouders en kinderen en het inschakelen van het eigen netwerk. Waarbij jeugdbescherming en jeugdreclassering pas aan de orde komen als het echt niet anders kan - doordat ouders onwillig of onmachtig zijn om de bedreigingen voor hun kind weg te nemen of doordat een jongere in strafbaar gedrag vervalt.

Doelen

Hieruit komen de volgende vier doelen voort voor dit afsprakenkader:

Helderheid van rollen en verantwoordelijkheden.

Aanbrengen van continuïteit en samenhang in de bemoeienis van de instellingen die opereren onder de regie van de gemeente (AMHK/Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming en jeugdreclassering en gemachtigde aanbieders van jeugdhulp) en die van de Raad voor de Kinderbescherming.

Afstemming rond de overdrachtsmomenten.

Afspraken over het uitwisselen van gegevens versus de bescherming van de privacy van de betrokken ouders en kinderen.

Terreinen

Het gaat om samenwerkingsafspraken op de volgende terreinen:

1. Kinderbeschermingszaken

- Advies van de Raad voor de Kinderbescherming in zaken waar de inzet van het gedwongen kader in een gezin overwogen wordt, nog zonder dat dit leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek.
- Verzoek tot raadsonderzoek (toegang tot de jeugdbescherming). Betrekken (op zijn minst informeren) van ouders bij het verzoek tot raadsonderzoek.
- Toetsing of een kindbeschermingsmaatregel (al dan niet tussentijds) beëindigd kan worden.
- De toegang tot de gesloten jeugdhulp, in zaken waarin zowel de Raad voor de Kinderbescherming als de gemeente betrokken zijn.

2. Jeugdstrafzaken

- Inzet van jeugdhulp en jeugdreclassering (toezicht en begeleiding) in opdracht van OM of de rechter, al dan niet na advies van de Raad voor de Kinderbescherming of 3RO.³
- Inzet van jeugdreclassering in opdracht van de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting (bij voorwaardelijke vrijlating PIJ en Scholing- en Trainingsprogramma).
- Inzet van jeugdreclassering (vrijwillig toezicht en begeleiding) in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.
- Inzet van jeugdreclassering ter voorbereiding van het raadsadvies aan het OM of de rechter om een gedragsbeïnvloedende maatregel op te leggen (haalbaarheidsonderzoek en indicatiestelling).
- Uitvoering door de Raad voor de Kinderbescherming van casusregie in jeugdstrafzaken, inclusief toezicht op de uitvoering van de jeugdreclassering, aanwijzingsbevoegdheid en nazorg.
- Uitvoering van taakstraffen (werkstraffen in de buurt, gemeentelijke instellingen als werkplek).

³ 3RO staat voor de drie organisaties voor volwassenenreclassering: Reclassering Nederland, de Stichting Verslavingsreclassering GGz (SVG) en het Leger des Heils Reclassering.

Voor een aantal van de afspraken die gemaakt moeten worden tussen gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming geldt dat deze ook van toepassing zijn op drie landelijke organisaties voor volwassenenreclassering (3RO). Zij kunnen de inzet van het jeugdstrafrecht (inclusief jeugdreclassering) adviseren aan het OM of de rechter, bij verdachten van 18 tot 23 jaar.⁴

Met de 3RO is afgesproken dat de afspraken die de Raad voor de Kinderbescherming en de gemeente maken, aan hen worden voorgelegd voor akkoord. Zij kunnen hier goed beargumenteerd vanaf wijken als deze specifieke afspraken voor hen niet werkbaar zijn. In dat geval zullen de gemeente en 3RO aparte afspraken moeten maken. In deze handreiking zal bij de betreffende punten telkens expliciet worden aangegeven wanneer een afspraak tevens op de 3RO van toepassing is.

3. Delen van beleidsinformatie

De Raad voor de Kinderbescherming voorziet de gemeente van beleidsinformatie over de ontwikkelingen rond de inzet van het gedwongen kader, voor zover die zich in het zicht van de Raad voor de Kinderbescherming afspelen. Uiteraard met in achtneming van de regels rond privacy.

Voorbehoud

De informatie in de handreiking en in het model samenwerkingsprotocol geeft de situatie weer bij invoering van de Jeugdwet per 1 januari 2015. Niet alle wettelijke regelingen die op 1 januari ingaan, zijn op het moment van schrijven (eind september 2014) al definitief. Het gaat met name om de Invoeringswet Jeugdwet en het Besluit Jeugdwet. Eventuele wijzigingen zullen zo spoedig mogelijk in dit document verwerkt worden.

⁴ Meer informatie over het adolescentenstrafrecht is te vinden op de website www.wegwijzerjeugdveiligheid.nl/onderwerpen/adolescentenstrafrecht.

1.2 Het gedwongen kader in de zorg voor de jeugd

Een globale beschrijving van de werkvelden jeugdbescherming en jeugdreclassering. Telkens aangevuld met de rol die de gemeente straks heeft bij het organiseren hiervan en het voeren van de regie op de uitvoering. De teksten zijn grotendeels overgenomen uit de Memorie van Toelichting bij het Wetvoorstel Jeugdwet van juni 2013.⁵

De bescherming van het kind

Binnen het geheel van het jeugdterrein zijn de jeugdbescherming en de jeugdreclassering twee bijzondere taken. Deze taken worden vanwege het verplichtende karakter voor ouder⁶ en kind ook wel het gedwongen kader genoemd.

Het doel van de kindbeschermingsmaatregelen is het opheffen van de bedreiging voor de veiligheid en ontwikkeling van het kind. Het opleggen daarvan betekent dat wordt ingegrepen in het privéleven van de jeugdige en zijn ouders. Dit ingrijpen dient met waarborgen omkleed te zijn. Die waarborgen zijn: proportionaliteit en subsidiariteit, rechtsgelijkheid, verbod van willekeur, rechtszekerheid en uniformiteit. Dit betekent onder meer dat een maatregel in principe feitelijk onderbouwd moet zijn en zorgvuldig voorbereid.

Deze beginselen gelden tevens voor de uitvoering van de jeugdreclassering. Het doel van begeleiding door de jeugdreclassering is het voorkomen van recidive en het realiseren van een gedragsverandering bij de betrokken jongere. Het jeugdstrafrecht houdt daarbij rekening met de eigen aard en ontwikkeling van de jeugdige.

Alleen de kinderrechter of officier van justitie kan besluiten tot maatregelen in het gedwongen kader, na zorgvuldige beoordeling door de Raad voor de Kinderbescherming. En de uitvoering van deze maatregelen kan alleen geschieden door gekwalificeerde instellingen.

Door de bestuurlijke en financiële verantwoordelijkheid voor jeugdbescherming en jeugdreclassering bij de gemeente te beleggen, krijgt één bestuurslaag de regie op het zorgcontinuüm van vroeghulp, gedwongen kader en passende nazorg. Afgestemde zorg – afgestemd op de jongere en diens omgeving en op elkaar afgestemde vormen en fases van zorg - komt daardoor gemakkelijker tot stand. Hierbij geldt het principe: geen verantwoordelijkheid zonder bevoegdheid. De gemeente moet ook in het gedwongen kader bevoegdheden krijgen om haar verantwoordelijkheid te kunnen waarmaken.

Kinderbeschermingsmaatregelen

De kindbeschermingsmaatregelen zijn geregeld in Boek 1 van het BW. De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen (OTS) als deze zodanig opgroeit dat zijn zedelijke of geestelijke belangen of zijn gezondheid ernstig worden bedreigd. Indien noodzakelijk kan een ondertoezichtstelling gepaard gaan met een machtiging tot uithuisplaatsing (MUHP).⁷

⁵ Waar mogelijk is de oorspronkelijke tekst aangehouden. Er zijn alleen correcties aangebracht in verband met latere wetgeving.

⁶ Conform de terminologie van de Jeugdwet, spreken we in dit document over 'ouder' als het gaat om een '[...] ouder, stiefouder of een ander die een jeugdige als behorend tot zijn gezin verzorgt en opvoedt, niet zijnde een pleegouder.' Voor pleegouders gelden bijzondere bepalingen: alleen als zij de voogdij over het kind hebben (formeel is er in dat geval sprake van een 'pleegoudervoogd', kan er voor het gezin een kindbeschermingsmaatregel gevraagd worden. Bij 'gewone' pleegouders ligt het wettelijk gezag immers bij de pleegzorginstelling.

⁷ Verder kan de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechter vragen om in het gezag te voorzien bij minderjarigen over wie geen gezag wordt uitgeoefend. Bijvoorbeeld doordat beide ouders zijn overleden of doordat ouders onvindbaar zijn.

Een ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing wordt telkens voor maximaal een jaar uitgesproken met de mogelijkheid van verlenging van telkens maximaal een jaar. Een andere kindbeschermingsmaatregel is (met ingang van 1 januari 2015, conform de wet Herziening Kinderbeschermingsmaatregelen) de gezagsbeëindigende maatregel.⁸

Voor de bescherming van kinderen die in hun ontwikkeling worden bedreigd, is het van belang dat zij bekend zijn bij de Raad voor de Kinderbescherming. Als uitgangspunt geldt dat de Raad voor de Kinderbescherming onderzoek doet naar de noodzaak tot het treffen van een kindbeschermingsmaatregel indien het college⁹ hiertoe een verzoek heeft gedaan.

De gemeente kan overwegen om een jeugdhulpaanbieder aan te wijzen die rechtstreeks bij de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot onderzoek kan doen. Verder geeft het wetsvoorstel het AMHK/Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen de bevoegdheid om zich rechtstreeks tot de Raad voor de Kinderbescherming te wenden. Zij moeten de gemeente hierover dan wel informeren. In uitzonderingssituaties kan een ieder de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken een onderzoek te starten. Dit kan – overeenkomstig de huidige praktijk – indien er sprake is van een acute en ernstig bedreigende situatie voor de minderjarige, wanneer er geen tijd te verliezen is. Verder kan de Raad voor de Kinderbescherming ook ambtshalve een onderzoek starten.¹⁰

Om dubbel werk te voorkomen en om de gemeente geïnformeerd te houden, zal de Raad voor de Kinderbescherming hierover mededeling doen aan het college of een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder.

De Raad voor de Kinderbescherming en het college leggen hun wijze van samenwerken vast in een protocol.

Het is aan de Raad voor de Kinderbescherming om te bepalen of het een zaak al dan niet in onderzoek neemt.

Als de Raad voor de Kinderbescherming na onderzoek tot het oordeel komt dat een kindbeschermingsmaatregel noodzakelijk is, dient de Raad voor de Kinderbescherming een verzoekschrift in bij de kinderrechter. Hierbij geldt: een kindbeschermingsmaatregel is een ultimum remedium. Hiertoe wordt pas overgegaan als de ontwikkeling van het kind (ernstig) wordt bedreigd en het duidelijk is dat hulpverleners in het vrijwillig kader, samen met de jongere, diens gezin en anderen in zijn omgeving, die bedreiging niet zullen kunnen wegnemen.

Het wetsvoorstel wil nadrukkelijk bevorderen dat de bemoeienis van de Raad voor de Kinderbescherming voor de Kinderbescherming al in een eerder stadium kan meedenken op casusniveau, waarbij de hulp gericht is op het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en omgeving. Dit kan in sommige gevallen zelfs de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel voorkomen. Ook wil het wetsvoorstel de ruimte vergroten om een gezinsvoogd, werkzaam bij een gecertificeerde instelling, nog voordat een kindbeschermingsmaatregel is uitgesproken in te zetten, met als doel ouders te bewegen – al dan niet met zachte drang – tot vrijwillige medewerking. Dit bevordert de continuïteit van de hulpverlening.

⁸ Herziening kindbeschermingsmaatregelen, kamerstukken II 2011/12, 32 015, A. De invoeringsdatum van deze herziening is 1 januari 2015, dus op het zelfde moment dat gemeenten verantwoordelijk worden voor jeugdhulp, jeugdbescherming en jeugdreclassering. Overigens wijzigt de Jeugdwet ook de herziene kindbeschermingsmaatregelen weer. Met die wijzigingen (met name het schrappen van de in de maatregel van opgroei-ondersteuning) is in deze handreiking al rekening gehouden.

⁹ In dit document wordt verder alleen gesproken over ‘het college’ of ‘de gemeente’, als partij die formeel afspraken maakt met de Raad voor de Kinderbescherming. De instellingen die werken onder regie van de gemeente of met een gemachtigde bevoegdheid (AMHK/Veilig Thuis, gecertificeerde instellingen, aangewezen jeugdhulpaanbieders), houden zich aan de voorwaarden die de gemeente daarbij stelt. In de praktijk zullen de samenwerkingsafspraken tussen gemeente, Raad voor de Kinderbescherming en instellingen in goed overleg tot stand moeten komen, conform artikel 12a Wmo.

¹⁰ In de praktijk gebeurt dit vooral vanuit jeugdstrafzaken, schoolverzuimzaken, onderzoeken rond gezag en omgang na scheiding (die de Raad voor de Kinderbescherming op verzoek van de rechter uitvoert) en vanuit beschermingsonderzoeken waar in het gezin meerdere kinderen aanwezig zijn ('brusjes'). In 2012 waren zo'n kwart van alle beschermingsonderzoeken door de Raad voor de Kinderbescherming zelf aangemeld.

Uit de jurisprudentie van het EHRM blijkt dat in artikel 8 EVRM procedurele waarborgen besloten liggen. Op de staat rust een positieve verplichting om het besluitvormingsproces op een inzichtelijke wijze te laten verlopen. De totstandkoming van de maatregel dient zorgvuldig te gebeuren. Jeugdigen en ouders moeten voldoende en vanaf het begin betrokken worden bij het besluitvormingsproces. Deze eis omvat de volgende sub verplichtingen:

- a. Het gezin heeft recht op inzage in de (proces)stukken; er mag geen relevant materiaal voor hen worden achtergehouden.
- b. De ouders moeten op de hoogte worden gebracht van de beslissing en de motivering ervan. Het initiatief tot informatievoorziening dient van het verantwoordelijke openbaar gezag uit te gaan. Onder omstandigheden moet een onafhankelijk psychologisch onderzoek worden gelast.
- c. De procedure moet in de mogelijkheid voorzien dat de ouders hun mening en belangen aan de autoriteiten kenbaar maken en dat de autoriteiten hiermee rekening houden.

Voor de volledigheid moet worden opgemerkt dat de burgemeester van de gemeente met ingang van 1 januari 2015 de bevoegdheid heeft om de Raad voor de Kinderbescherming te dwingen de rechter een uitspraak te laten doen, als er na raadsonderzoek een verschil van mening bestaat tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming. Deze bevoegdheid is opgenomen in het Burgerlijk Wetboek, conform de wet herziening kinderbeschermingsmaatregelen.¹¹

In het verzoekschrift aan de rechter neemt de Raad voor de Kinderbescherming naast de onderbouwing van de maatregel ook op welke gecertificeerde instelling (gezinsvoogd) het meest voor de hand ligt om de maatregel uit te voeren. De gemeente – of het bovenlokale samenwerkingsverband - bepaalt welke gecertificeerde instellingen worden gecontracteerd. Tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gemeente is overleg noodzakelijk over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen. Dit wordt vastgelegd in genoemd protocol. In de praktijk zal het bovenlokale samenwerkingsverband waarschijnlijk enkele gecertificeerde instellingen contracteren - uit deze instellingen zal een keuze gemaakt moeten worden. De kinderrechter kan het verzoek toe- of afwijzen, maar kan niet ambtshalve een andere gecertificeerde instelling aanwijzen die de kinderbeschermingsmaatregel moet uitvoeren. Ter terechtzitting kan het verzoek eventueel wel worden aangepast.

Als aan de gronden voor een kinderbeschermingsmaatregel is voldaan, draagt de kinderrechter de uitvoering van een maatregel op aan een door de gemeente gecontracteerde gecertificeerde instelling.

In geval van een ondertoezichtstelling wijst de gecertificeerde instelling binnen vijf dagen een gezinsvoogd aan. De gezinsvoogd dient ervoor te zorgen dat de voor het kind bedreigende opvoedings situatie wordt weggenomen en dat het traject wordt ingezet van herstel en versterking van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en sociale omgeving. De gezinsvoogd stelt in overleg met de ouders en het kind daartoe een plan vast, afgestemd op de behoeftes en mogelijkheden van de minderjarige in diens context. De gezinsvoogd heeft de mogelijkheid om ouders als deze niet voldoende meewerken aan het realiseren van de doelen van de ondertoezichtstelling, een (schriftelijke) aanwijzing te geven. De gezinsvoogd kan daarnaast in het kader van de uitvoering nog aanvullende jeugdhulp inzetten. Het inzetten van de jeugdhulp dient dan in overleg met de gemeente te gebeuren. De gemeente contracteert de jeugdhulp en heeft daarmee de regie in handen. De gecertificeerde instelling kan geen andere jeugdhulp aanwijzen dan waarin de gemeente voorziet. De gezinsvoogd sluit bij de uitvoering van de maatregel zoveel mogelijk aan bij de hulp die al/nog wordt geboden aan het gezin. Zo kan de gezinsvoogd tot afspraken komen met een hulpverlenend gezinscoach, die aanwezig is in het gezin en die ook blijft als een maatregel niet meer van kracht is. Daarmee wordt de continuïteit van de geboden hulp voor, tijdens en na een maatregel bevorderd.

Op het moment dat de doelen van de ondertoezichtstelling zijn gerealiseerd en de ontwikkelingsbedreiging van het kind is opgeheven, wordt de maatregel beëindigd. De gezinsvoogd trekt zich terug uit het gezin, in overleg met de gemeente (het wijkteam of de gezinscoach). Waar nodig wordt hulp in het vrijwillig kader voortgezet.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft daarbij een zogeheten 'toetsende taak'. Wanneer de gezinsvoogd de ondertoezichtstelling of de uithuisplaatsing niet wil verlengen of voor het verstrijken van de door de rechter uitgesproken termijn wil beëindigen, moet hij/zij de Raad voor de Kinderbescherming hiervan tijdig en beargumenteerd op de hoogte stellen. De Raad voor de Kinderbescherming beoordeelt aan de hand van deze informatie of het voorgenomen besluit in het belang van de minderjarige is en deelt zijn oordeel uiterlijk één week na de melding mee aan de gecertificeerde instelling.

¹¹ Herziening kinderbeschermingsmaatregelen, kamerstukken II 2011/12, 32 015, A.

Jeugdreclassering

Jeugdreclassering wordt in verschillende fasen en modaliteiten van het jeugdstrafrecht toegepast. Jeugdreclassering wordt ingezet naar aanleiding van een strafbaar feit of ter ondersteuning van de tenuitvoerlegging van een strafrechtelijke beslissing.

De beslissing over de inzet van jeugdreclassering wordt genomen in de jeugdstrafrechtketen: door de rechter of de rechter-commissaris, het openbaar ministerie, de directeur van een justitiële jeugdinrichting of de Raad voor de Kinderbescherming. De gemeente is verantwoordelijk voor het aanbod van gecertificeerde instellingen die jeugdreclassering kunnen uitvoeren.

Jeugdreclassering kan worden opgelegd aan alle jongeren die ten tijde van het plegen van het delict 12 tot 23 jaar oud waren. Jeugdreclassering kan dus ook worden opgelegd op het moment dat de jongvolwassenen al 23 jaar of ouder zijn, maar dat ten tijde van het plegen van het delict nog niet waren.

In opdracht van de rechter of het openbaar ministerie

Jeugdreclassering kan opgelegd worden door de rechter (in een vonnis) of het openbaar ministerie (in een strafbeschikking of transactie). Dit gebeurt in het algemeen na onderzoek en advies door de Raad voor de Kinderbescherming (jongeren van 12 tot 18 jaar) of door 3RO (jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar bij wie het jeugdstrafrecht wordt toegepast).¹² De gangbare term voor jeugdreclassering na een beslissing door de rechter of het OM is 'toezicht en begeleiding'.

Om een persoonsgerichte aanpak mogelijk te maken, kan de rechter of de officier van justitie bijzondere voorwaarden aan deze jeugdreclassering opleggen, zoals het volgen van een intensieve trajectbegeleiding bij integratieproblematiek (ITBCRIEM) of bij harde kern jongeren (ITB Harde Kern).

De rechter neemt in een beslissing tot schorsing van de voorlopige hechtenis of in een vonnis vaak de aanwijzing op dat de jeugdige zich gedurende een bepaalde periode dient te gedragen naar de aanwijzingen van jeugdreclassering. Een voorbeeld van een dergelijke aanwijzing is de inzet van jeugdhulp.¹³ De rechter kan ook al bij voorbaat specifieke vormen van zorg of hulp opnemen in de beslissing.¹⁴ Er is dan sprake van een bijzondere voorwaarde. De jeugdreclassering is in dat geval verantwoordelijk voor de coördinatie van deze hulp. Gaat het om een vorm van jeugdhulp, dan is de gemeente ervoor verantwoordelijk dat die hulp beschikbaar is en uitgevoerd kan worden.

De jeugdreclassering begeleidt de jeugdige, maar houdt ook toezicht op de naleving van de voorwaarden. Voldoet de jeugdige niet aan de voorwaarden, dan meldt de jeugdreclassering dit terug aan het openbaar ministerie, die daarop maatregelen kan treffen. De jeugdreclassering heeft daarnaast ook een rol bij de voorbereiding en ondersteuning van jeugdsancties.

In opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming

De Raad voor de Kinderbescherming kan op drie momenten zelf de opdracht tot jeugdreclassering geven.

1. In afwachting van een zitting. De jongere verblijft dan thuis of zit in preventieve hechtenis. Als al te voorzien is dat jeugdreclassering onderdeel zal uitmaken van het strafadvies, kan de Raad voor de Kinderbescherming vooruitlopend op het vonnis al jeugdreclassering inzetten. Aangezien jeugdreclassering op dat moment nog niet dwingend is opgelegd, is medewerking van ouders en jeugdige noodzakelijk.
2. Tijdens en na een taakstraf.
3. Tijdens en na afloop van detentie, in het kader van nazorg.

Jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming wordt aangeduid als 'vrijwillige begeleiding'. Het voornaamste verschil met toezicht en begeleiding in opdracht van het OM of de rechter, is dat er bij vrijwillige begeleiding geen sancties kunnen worden opgelegd als de jongere onvoldoende meewerkt of zich niet aan de voorwaarden houdt.

¹² Conform het adolescentenstrafrecht, van kracht sinds 1 april 2014.

¹³ De gemeente en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering zullen in dat geval afspraken moeten maken over de inzet van jeugdhulp op basis van een strafrechtelijke beslissing.

¹⁴ Dat kan jeugdhulp zijn, maar ook een andere vorm van zorg of hulp. In dat laatste geval is de gemeente niet verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van deze hulp.

Jeugdreclassering en de gedragsmaatregel

De gedragsmaatregel (ook wel 'gedragsbeïnvloedende maatregel' of 'maatregel betreffende het gedrag' genoemd) is een maatregel op maat. De jongere volgt een intensief programma dat op een positieve gedragsverandering en het terugdringen van het risico op recidive is gericht. Het programma van de gedragsmaatregel wordt voor iedere jeugdige op maat gemaakt en kan bestaan uit op erkende gedragsinterventies, zoals trainingen over agressieregulatie en sociale vaardigheden, en vormen van jeugdhulp. Het kan hierbij ook gaan om verslavingszorg en geestelijke gezondheidszorg. Het gaat hierbij dus om jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing. De jeugdreclassering is in dit geval verantwoordelijk voor de coördinatie van deze hulp. De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat deze vormen van jeugdhulp beschikbaar zijn en uitgevoerd kunnen worden.

De maatregel gaat niet gepaard met detentie.¹⁵ Maar het is wel duidelijk voor de jongere en diens ouders dat het gaat om een laatste kans om de gang naar een justitiële jeugdinrichting te voorkomen. Er staat daarom altijd een stevige voorwaardelijke detentiestraf tegenover.

De gedragsmaatregel kan alleen door de rechter opgelegd worden, op basis van een advies door de Raad voor de Kinderbescherming (12-18 jaar) of 3RO (18-23 jaar).

- Als de Raad voor de Kinderbescherming overweegt een gedragsmaatregel aan de rechter te adviseren, voert de jeugdreclassering een haalbaarheidsonderzoek uit in opdracht van de Raad. De jeugdreclassering is als begeleider en toezichthouder van de jeugdige verantwoordelijk dat het strafadvies uitvoerbaar is in termen van tijdige beschikbaarheid en passend zorgaanbod voor jeugdige en ouders. Het werkplan is afgestemd met de zorgaanbieders en eventuele indicering voor jeugdzorg is geregeld.
- Als 3RO overweegt een gedragsmaatregel aan de rechter te adviseren, zijn er twee mogelijkheden. Ofwel 3RO verwacht dat men zelf de coördinatie en begeleiding van de maatregel gaat uitvoeren. In dat geval voert 3RO ook zelf het haalbaarheidsonderzoek uit. Ofwel 3RO adviseert dat de jeugdreclassering de coördinatie en begeleiding van de maatregel gaat uitvoeren. In dat geval voert de jeugdreclassering ook het haalbaarheidsonderzoek uit, in opdracht van 3RO.
- Als de rechter een gedragsmaatregel heeft opgelegd, coördineert de jeugdreclassering¹⁶ of 3RO¹⁷ de uitvoering van de maatregel en begeleidt de jongere daarbij.

Toezicht op de jeugdreclassering

De Raad voor de Kinderbescherming heeft tot wettelijke taak toezicht te houden op de uitvoering van de jeugdreclassering door de gecertificeerde instellingen. Dit geldt zowel voor jongeren van 12 tot 18 jaar als voor jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar. Waar nodig kan de Raad voor de Kinderbescherming aanwijzingen aan deze instelling geven.

Deze toezichthoudende taak brengt met zich mee dat de Raad voor de Kinderbescherming fungeert als casusregisseur. De casusregie houdt in dat de Raad voor de Kinderbescherming iedere individuele jeugdstrafzaak volgt, vanaf het moment dat de politie de zaak bij de Raad voor de Kinderbescherming meldt totdat de gehele procedure, inclusief het nazorgtraject na verblijf in een justitiële jeugdinrichting, is doorlopen. Vanuit de rol als casusregisseur ziet de Raad voor de Kinderbescherming er bijvoorbeeld op toe dat er goede afspraken worden gemaakt tussen de justitiële jeugdinrichting en de jeugdreclassering om te komen tot een naadloze aansluiting van het verblijf in de inrichting op de nazorg door de jeugdreclassering. De casusregisseur is overigens niet de persoon die de jeugdige persoonlijk begeleidt, zoals een casemanager of gezinscoach dat wel is. De casusregisseur heeft geen contact met de jongere zelf.

Nazorg na detentie

De jeugdreclassering komt ook in beeld aan het einde van een verblijf in een justitiële jeugdinrichting (JI) op grond van een opgelegde jeugddetentie of de maatregel van plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel). Ook gemeenten spelen een belangrijke rol bij nazorg. Dit is vastgelegd in het Verantwoordelijkheidskader Nazorg Jeugd en het Uitvoeringskader Netwerk- en Trajectberaad. Het laatste deel van de tenuitvoerlegging van de jeugddetentie krijgt vorm in het zogenaamde scholings- en trainingsprogramma (STP). Dit is een extramuraal wijze van tenuitvoerlegging van de straf of maatregel, in opdracht van de directeur van de inrichting.

De nazorg kan ook plaatsvinden in de vorm van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering, in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.

¹⁵ De rechter kan de gedragsmaatregel wel aanvullen met nachtdetentie.

¹⁶ Bij jongeren van 12-18 jaar of bij jongvolwassenen van 18-23 jaar die volgens het jeugdstrafrecht veroordeeld zijn en waarbij 3RO heeft geadviseerd om deze coördinatie en begeleiding aan de jeugdreclassering op te dragen.

¹⁷ Alleen mogelijk bij jongvolwassenen van 18-23 jaar, die volgens het jeugdstrafrecht veroordeeld zijn.

Taakstraffen

De Raad voor de Kinderbescherming coördineert de tenuitvoerlegging van taakstraffen die de rechter of het OM in het kader van het jeugdstrafrecht aan jongeren (12 tot 18 jaar) of aan jongvolwassenen (18 tot 23 jaar) heeft opgelegd. Een taakstraf kan bestaan uit een werkstraf, een leerstraf of een combinatie van beide. Bij een werkstraf gaat het om verrichten van onbetaalde arbeid op niet commerciële of semi-commerciële basis, in dienst van de samenleving, gedurende een aantal vastgestelde uren. Bij een leerstraf gaat het om het volgen van een training of cursus. De Raad voor de Kinderbescherming laat alleen erkende gedragsinterventies als leerstraf uitvoeren.

De Raad voor de Kinderbescherming kan een jongere naar jeugdreclassering verwijzen voor vrijwillige begeleiding, als de condities voor de uitvoering van de taakstraf (zoals structuur) onvoldoende aanwezig zijn.

Omdat de coördinator taakstraffen van de Raad voor de Kinderbescherming moet zorgen voor voldoende aanbod van (gemeentelijke) instellingen waar jongeren (of jongvolwassenen die volgens het jeugdstrafrecht veroordeeld zijn) hun taakstraf kunnen uitvoeren, is samenwerking met de gemeente over dit aanbod aangewezen.

Jeugdreclassering bij schoolverzuimzaken

Bij ernstig en herhaaldelijk schoolverzuim is er vaak sprake van achterliggende problematiek. Om het doel 'volgen van onderwijs' voor zo veel mogelijk kinderen en jongeren te realiseren, is een gecoördineerde en optimale inzet van alle betrokken partners (scholen, gemeentelijke dienst leerplicht, instellingen voor jeugdhulp, Inspectie voor het Onderwijs, Zorg- en Adviesteams) vereist. De leerplichtambtenaar vervult de schakelrol bij de aanpak van schoolverzuim en neemt het initiatief voor een adequaat vervolg op de verzuimmeldingen. Terug geleiding naar school staat hierbij altijd centraal. Heeft de inzet in een vrijwillig kader te weinig effect en gaat het om schoolverzuim door jongeren van 12 jaar of ouder, dan kan de leerplichtambtenaar op basis van de Leerplichtwet ook proces verbaal opmaken tegen de betrokken jongere zelf. Vanaf dat moment komt ook het jeugdstrafrechtelijk kader (met de inzet van de Raad voor de Kinderbescherming, het openbaar ministerie en de rechter) in beeld.

De Raad voor de Kinderbescherming onderzoekt de situatie van de jongere en brengt op basis daarvan advies uit aan het openbaar ministerie of de rechter over een strafrechtelijk vervolg. Vaak zal het gaan om een effectieve aanpak van de achterliggende problematiek, bijvoorbeeld door het opleggen van een gedragsinterventie (leerstraf), zo nodig gecombineerd met hulp aan het gezin. Toezicht en begeleiding door de jeugdreclassering kan onderdeel uitmaken van de strafafdoening.

1.3 Uitgangspunten voor de samenwerking

Uitgangspunt bij de samenwerking tussen gemeente en Raad voor de Kinderbescherming is het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

In de Memorie van Toelichting bij de nieuwe Jeugdwet staat het doel van de wet duidelijk verwoord: ‘Het doel van het wetsvoorstel voor een nieuwe Jeugdwet is het voorkomen van zorgafhankelijkheid en het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend en probleemoplossend vermogen van diens gezin en van anderen in de sociale omgeving. Voorop staan de zorgrelaties tussen mensen onderling. Bemoeienis van buiten dient primair gericht te zijn op herstel en versterking van de eigen kracht van de jongere en van het zorgend vermogen van het gezin en van anderen, in hun eigen verbanden. Dat geldt zowel voor hulp en ondersteuning als voor bescherming en correctie. Bemoeienis van buiten zoekt aanknopingspunten in de situatie van de jongere, diens biografie, diens gezin en sociale omgeving; zij sluit aan bij wat voorhanden is, om van daaruit te werken aan verbetering en versterking. Steeds geldt hierbij dat in de nagestreefde eindsituatie geen bemoeienis van buitenaf meer nodig is. Naargelang de aard en complexiteit van de problematiek zal het traject daar naartoe langer of korter zijn.

[...] Toch zullen er jeugdigen blijven die in hun veiligheid en ontwikkeling worden bedreigd en waarvan de ouders niet in staat zijn om met vrijwillige hulpverlening de bedreiging weg te nemen. Ook blijven er jeugdigen die vanwege crimineel gedrag gestraft worden en al dan niet na detentie door een jeugdreclasseringsmedewerker begeleid moeten worden.’

Belangrijk in de manier waarop samenwerking vorm krijgt is het uitgangspunt van korte lijnen, directe mogelijkheden van overleg en zo mogelijk ‘warme’ overdrachten.

Concrete uitgangspunten

Meer concreet leidt dit tot de volgende uitgangspunten die richtinggevend zijn voor de samenwerking tussen gemeente en Raad voor de Kinderbescherming bij de toeleiding naar en uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering:

- Uitgangspunt van de Jeugdwet is dat ouders de regie hebben over de opvoeding van hun kinderen. En dat die regie zoveel en zo lang mogelijk bij hen blijft. Alleen als ouders dit aantoonbaar niet willen of kunnen en de veiligheid van het kind in het geding is, of als een jongere strafrechtelijk in de fout gaat, is hulp in een gedwongen kader gerechtvaardigd.
- Kinderen en jongeren¹⁸, hun veiligheid en hun toekomstperspectief staan daarbij centraal. Twee vragen zijn hierbij leidend: (1) wat moet er gebeuren zodat het (weer) goed gaat met dit kind en (2) wat moet er gebeuren om een geconstateerde ernstige bedreiging af te wenden of het strafbare gedrag te stoppen (voorkomen van recidive).
- Die hulp is gericht op het versterken van de eigen kracht van de ouders, kinderen en de sociale omgeving. Dit geldt ook voor hulp die in het gedwongen kader nodig is.
- Hulp in het gedwongen kader is geen nieuw hulptraject dat losstaat van de voorafgaande hulp in een vrijwillig kader. Een maatregel in het gedwongen kader is in principe (en bij voorkeur) een tijdelijk onderdeel van het lopende hulpverleningsproces, waarin de al ingezette hulp meegenomen wordt, maar tevens nieuwe hulp ingezet kan worden specifiek aan het gedwongen kader. De meerwaarde van het gedwongen kader is dat die hulp (weer) op gang kan komen.

¹⁸ Tot 18 jaar.

- Uitgangspunt is dat inzet van het gedwongen kader niet langer duurt dan nodig is om de veiligheid van het kind te garanderen of de criminele carrière van een jongere te keren.¹⁹ Waar ouders blijvend niet in staat zijn de verantwoordelijkheid voor de opvoeding van hun kinderen te dragen, wordt gezocht naar een passend kader.²⁰
- Er wordt gewerkt met concrete voorwaarden (voor het starten en beëindigen van een beschermingsmaatregel) en doelen (voor de hulp in een gedwongen kader).
- Er wordt oplossings- en gezinsgericht gewerkt. Hulp wordt geboden in dialoog met de ouders en kinderen: ‘praten met’ in plaats van ‘praten over’.
- Er is sprake van transparante, inzichtelijke besluitvorming. Belanghebbenden²¹ hebben recht op inzage in (proces) stukken.
- Professionals krijgen (van hun organisatie) de ruimte om samen met kind of de jongere en hun ouders de juiste hulp te bieden, te doen wat nodig is, afgestemd op de situatie (ontschotting).

¹⁹ Zodra de veiligheid van het kind geborgd is, kan een lopende kindbeschermingsmaatregel – na toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming – tussentijds beëindigd worden (zie hoofdstuk 3.2.4 van deze handreiking). Een sanctie of maatregel die in het strafrechtelijk kader is opgelegd, kan niet tussentijds beëindigd worden. Een jeugdreclasseringsmaatregel zal wel altijd ‘op maat’ worden opgelegd, met als uitgangspunt dat die de maatregel niet langer duurt dan strikt noodzakelijk is.

²⁰ Bij voorkeur een perspectief biedend pleeggezin.

²¹ In ieder geval ouder(s) met gezag, minderjarige vanaf 12 jaar, juridische ouder met family life, de voogd, de beoogd (gezins)voogdijinstelling en eventueel pleegouders en bloed- en aanverwanten.

Deel 2

Handreiking voor samenwerking

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken, conform de nieuwe Jeugdwet, afspraken over de samenwerking bij de jeugdbescherming, jeugdreclassering en gesloten jeugdhulp.

Deze handreiking volgt de werkprocessen in de jeugdbescherming en jeugdreclassering op de voet, van de eerste gedachte aan jeugdhulp in gedwongen kader tot beëindiging van een eventuele maatregel, van de aanhouding van een jongere die verdacht wordt van een strafbaar feit tot aan de nazorg aan jongeren die terugkeren uit een justitiële jeuginrichting. Telkens wordt ingegaan op de momenten waarop gemeente en Raad voor de Kinderbescherming elkaar tegenkomen. Die koppelvlakken vormen de rode draad van deze handreiking.

Elke paragraaf in het afsprakenkader omvat drie onderdelen:

- Een korte toelichting op het betreffende onderwerp.
- De letterlijke tekst van de relevante wetsartikelen.²²
- Een overzicht van de afspraken die nodig zijn tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming, conform de wettelijke bepalingen.

²² Hierbij is uitgegaan van de wetgeving, zoals die geldt per 1 januari 2015. Het gaat om de Jeugdwet, de Invoeringswet Jeugdwet, het Besluit Jeugdwet, de Wet maatschappelijke ondersteuning (waar die gaat over de inrichting van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling) en het Burgerlijk Wetboek (voor de toegang tot het gedwongen kader en de uitvoering van de kinderschermingsmaatregelen). Ten slotte wordt in dit hoofdstuk, waar dat relevant is, ook verwezen naar de artikelen van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM).

2.1 Algemene afspraken

Conform de wettelijke bepalingen maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over het bevorderen van de samenwerking, het delen van expertise en hoe om te gaan met de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van burgers.

Waar gaat het om

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming zullen regelmatig overleg voeren over het beleid rond de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering. Gemeente en Raad voor de Kinderbescherming hebben op dit terreinen immers taken en rollen die nauw op elkaar aansluiten.

- De gemeente voert de regie op alle vormen van jeugdhulp en over de uitvoering van jeugdbescherming en jeugdreclassering.
- De Raad voor de Kinderbescherming heeft een aantal wettelijke taken bij de inzet van jeugdbeschermingen jeugdreclassering. In beschermingszaken heeft de Raad voor de Kinderbescherming de wettelijke bevoegdheid tot het vragen van een kindbeschermingsmaatregel (rekwest) bij de rechter, op basis van een eigen, onafhankelijk oordeel over de situatie in een gezin. Ook toetst de Raad voor de Kinderbescherming de beëindiging van kindbeschermingsmaatregelen. Daarnaast heeft de Raad voor de Kinderbescherming een aantal adviserende taken. In jeugdstrafzaken heeft de Raad voor de Kinderbescherming een groot aantal taken. Om te beginnen adviseert de Raad voor de Kinderbescherming het OM, de rechtbank en de rechter-commissaris over routeringsbesluiten en over de strafrechtelijke afdoening. De Raad voor de Kinderbescherming doet dat op basis van een eigen oordeel over de jongere en diens situatie. Het pedagogische effect van die afdoening staat daarbij voorop. Daarnaast is de Raad voor de Kinderbescherming casusregisseur in jeugdstrafzaken, coördineert taakstraffen en is in een aantal gevallen opdrachtgever van de jeugdreclassering. Uitgebreide informatie over de taken van de Raad voor de Kinderbescherming is te vinden in het eerste deel van deze handreiking en op de website Kinderbescherming.nl.

Uitwisseling van expertise en van beleidsinformatie is in deze samenwerking onmisbaar.

Verwerking van persoonsgegevens dient te geschieden in overeenstemming met de wet en op behoorlijke en zorgvuldige wijze. Dat gegevens in overeenstemming met de wet moeten worden verwerkt, betekent dat men zich niet alleen aan de WBP moet houden, maar ook aan andere relevante regelgeving.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 3.1, lid 5: De Raad voor de Kinderbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 4: Het college van burgemeester en wethouders bevordert een goede samenwerking tussen het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de hulpverlenende instanties, de Raad voor de Kinderbescherming en de politie.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

- 1.1 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming leggen hun afspraken vast in een samenwerkingsprotocol.
- 1.2 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de afspraken in dit samenwerkingsprotocol (voor zover van toepassing) ongewijzigd overgenomen worden in de afspraken die de gemeente maakt met de gecertificeerde instellingen, het AMHK/Veilig Thuis en de jeugdhulpaanbieder(s) die door de gemeente zijn gemachtigd om een verzoek tot onderzoek in te dienen bij de Raad voor de Kinderbescherming.
- 1.3 De gemeente en Raad voor de Kinderbescherming wisselen beleidsinformatie uit en benutten elkaars deskundigheid bij het vormgeven van het gedwongen kader in de gemeente.
- 1.4 De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering, zoals in de hoofdstukken 2 en 3 van dit samenwerkingsprotocol uiteengezet.
De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de beschikbaarheid van jeugdhulp die in het gedwongen kader ingezet kan worden.
- 1.5 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het uitwisselen van kengetallen, waarop de gemeente het beleid kan baseren voor het inkopen van voldoende capaciteit bij gecertificeerde instellingen.
- 1.6 De gemeente, de Raad voor de Kinderbescherming, het AMHK/Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen evalueren ten minste een keer per jaar de gemaakte samenwerkingsafspraken.
- 1.7 De Raad voor de Kinderbescherming meldt de Inspectie Jeugdzorg als er gedurende de raadsbemoëienis sprake is van een calamiteit. Onder een calamiteit wordt verstaan: overlijden van de minderjarige, poging tot suïcide, ernstige mishandeling, seksueel misbruik, vermissing of ontvoering. De Raad voor de Kinderbescherming stelt in deze gevallen ook de burgemeester van de gemeente waarin de jeugdige woonachtig is op de hoogte. De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming stemmen in dergelijke publiciteitsgevoelige casuïstiek met elkaar af - met inachtneming van eigen interne procedures- hoe zij omgaan met de media.
- 1.8 Ten behoeve van de gegevensverwerking en –uitwisseling zal onder regie van de gemeente een privacyreglement worden opgesteld. Alle organisaties die beroepshalve betrokken zijn bij enige vorm van samenwerking dienen zich te houden aan dit reglement.

2.2 Afspraken rond de jeugdbescherming

Conform de wettelijke bepalingen maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over:

- De toeleiding naar de jeugdbescherming en handelen in crisiszaken.
- De samenwerking tijdens het raadsonderzoek.
- De afronding van het raadsonderzoek (wel of geen maatregel).
- Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming, onder regie van de gemeente.
- De samenwerking als het certificaat van een instelling is geschorst of ingetrokken.

Overal waar in dit hoofdstuk 'gemeente' staat, kan ook 'cluster van samenwerkende gemeenten' gelezen worden, als gemeenten ervoor kiezen om op het betreffende onderdeel samen te werken met andere gemeenten.

2.2a Toeleiding naar de jeugdbescherming en handelen in crisiszaken

Als het gaat om de toeleiding naar de jeugdbescherming, maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over de volgende onderwerpen:

- Het inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming.
- De criteria voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek.
- De samenwerking bij een verzoek tot raadsonderzoek door derden (spoed) of ambtshalve (door de Raad voor de Kinderbescherming zelf).
- De samenwerking bij crisiszaken.

Inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming

Waar gaat het om

De gemeente is verantwoordelijk voor de toeleiding naar de jeugdbescherming. De gemeente en Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe dit proces van toeleiding (via CORV) verloopt.

In de Memorie van Toelichting (artikelsgewijze toelichting bij dit wetsartikel) staat: 'De professionals werkzaam in de gemeente moeten alert zijn op aanwijzingen die aanleiding geven om een kinderschermingsmaatregel te overwegen. Het eerste lid regelt dat zodra de professional tot een dergelijk oordeel komt, de gemeente verplicht is de Raad voor de Kinderbescherming van deze gevallen in kennis te stellen en een verzoek tot raadsonderzoek te doen.'

Daarnaast is er ruimte voor de Raad voor de Kinderbescherming om al eerder (dus nog voordat er een verzoek tot raadsonderzoek ligt) mee te denken op casusniveau. De Memorie van Toelichting (algemeen deel) bij het wetsvoorstel Jeugdwet schrijft: 'Het wetsvoorstel wil nadrukkelijk bevorderen dat de bemoeienis van de Raad voor de Kinderbescherming al in een eerder stadium kan meedenken op casusniveau, waarbij de hulp gericht is op het versterken van de eigen kracht van de jongere en van het probleemoplossend vermogen van gezin en omgeving. Dit kan in sommige gevallen zelfs de noodzaak van een kinderschermingsmaatregel voorkomen.'

Gemeenten, door de gemeente gemachtigde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming maken voor het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek gebruik van de Collectieve Opdracht Routeer Voorziening (CORV) voor afgeschermd en beveiligd elektronisch berichtenverkeer.²³

²³ Meer informatie over CORV is te vinden in de Factsheet Collectieve Opdracht Routeer Voorziening, uitgegeven Transitiebureau Jeugd, juni 2014. Te downloaden op de website www.voordejeugd.nl.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.4, lid 1: Zodra het college tot het oordeel komt dat een maatregel met betrekking tot het gezag over een minderjarige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente overwogen moet worden, doet het college een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Art 3.1, lid 1: De Raad voor de Kinderbescherming onderzoekt de noodzaak tot het treffen van een kindbeschermingsmaatregel indien het college, een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder, een gecertificeerde instelling of het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling hiertoe een verzoek heeft gedaan.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 3: Het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling oefent de volgende taken uit:

- a. het fungeren als meldpunt voor gevallen of vermoedens van huiselijk geweld of kindermishandeling;
- b. het naar aanleiding van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, onderzoeken of daarvan daadwerkelijk sprake is;
- c. het beoordelen van de vraag of en zo ja tot welke stappen de melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan aanleiding geeft;
- d. het in kennis stellen van een instantie die passende professionele hulp kan verlenen bij huiselijk geweld of kindermishandeling, van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;
- e. het in kennis stellen van de politie of de Raad voor de Kinderbescherming van een melding van huiselijk geweld of kindermishandeling of een vermoeden daarvan, indien het belang van de betrokkene dan wel de ernst van de situatie waarop de melding betrekking heeft daartoe aanleiding geeft;
- f. indien het advies- en meldpunt een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming doet, het in kennis stellen daarvan van het college van burgemeester en wethouders, en
- g. het op de hoogte stellen van degene die een melding heeft gedaan, van de stappen die naar aanleiding van de melding zijn ondernomen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

- 2.1 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken procesafspraken over de betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming in zaken waar jeugdhulp in gedwongen kader overwogen wordt, ook als dit (nog) niet leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek (consultatie, advies en triage). De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken nadrukkelijk uit, dat zij de inzet van jeugdbescherming (het gedwongen kader) waar mogelijk willen voorkomen. Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming draagt hier waar mogelijk aan bij.
De Raad voor de Kinderbescherming is beschikbaar voor overleg op casusniveau met de gemeente, het AMHK/Veilig Thuis, de gecertificeerde instelling of door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder, zodra naar hun oordeel de inzet van jeugdbescherming in beeld komt.
- 2.2 De instelling die een de zaak niet-anoniem inbrengt in overleg met de Raad voor de Kinderbescherming, informeert ouders, eventuele verzorgers en kinderen ouder dan 12 jaar hierover voordat het overleg plaatsvindt, tenzij het vooraf informeren in verband met de veiligheid van het kind niet mogelijk is.
- 2.3 De Raad voor de Kinderbescherming levert als resultaat van deze bemoeienis een advies aan de gemeente (of de gemachtigde instelling) of een raadsonderzoek in deze situatie aangewezen is. Op basis van dit advies kan de gemeente, het AMHK/Veilig Thuis, de gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemachtigde aanbieder van jeugdhulp besluiten om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen. De Raad voor de Kinderbescherming kan ook zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten, op basis van een eigen afweging.
De Raad voor de Kinderbescherming bewaakt de ondergrens als het gaat om de veiligheid van een kind: de Raad voor de Kinderbescherming zal aangeven (zowel aan de professionals als aan het gezin) wat naar zijn oordeel in deze situatie ten minste nodig is om de veiligheid van de betrokken kinderen te waarborgen en de gang naar jeugdhulp in een gedwongen kader te voorkomen.
- 2.4 De gemeente besluit of (en zo ja, welke) aanbieders van jeugdhulp aangewezen worden die bij de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot raadsonderzoek kunnen indienen.²⁴ De gemeente stelt de Raad voor de Kinderbescherming hiervan op de hoogte.

²⁴ Door de gemeente gemachtigde aanbieders van jeugdhulp dienen een verzoek tot raadsonderzoek in onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

- 2.5 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken procesafspraken over hoe een verzoek tot raadsonderzoek in de praktijk tot stand komt.
De indieners van een verzoek maken daarbij gebruik van het Model Verzoek tot raadsonderzoek, zoals dat is opgenomen in bijlage 3 bij de handreiking 'Terughoudend waar het kan, doorpakken waar nodig'.
- Vanwege de wettelijke eisen en procedurele waarborgen die aan het verzoek gesteld worden, wordt dit bij voorkeur alleen schriftelijk en via CORV ingediend, tenzij de veiligheidssituatie van het kind dit niet toelaat. Ook worden afspraken gemaakt over de wijze waarop het verzoek tot onderzoek besproken wordt.
- 2.6 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe te handelen als de gemeente een casus ernstig genoeg vindt voor een verzoek tot raadsonderzoek, maar de Raad voor de Kinderbescherming niet.
- 2.7 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het betrekken van ouders bij een verzoek tot raadsonderzoek. De instelling die bij de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot raadsonderzoek indient, informeert de ouders of verzorgers en de kinderen ouder dan 12 jaar hierover. De instelling hoeft ouders of kinderen ouder dan 12 jaar niet te informeren over het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek, als dit een kennelijke bedreiging vormt voor het kind.

Criteria voor het verzoek tot raadsonderzoek

Waar gaat het om

De criteria waarop een verzoek tot raadsonderzoek kan worden gedaan vinden hun basis in de kinderschermingswetgeving, zoals vastgelegd in het Burgerlijk Wetboek. De Raad voor de Kinderbescherming kan alleen een rekest indienen bij de rechter om een kinderschermingsmaatregel op te leggen, als dat onderbouwd is op basis van de criteria die de wet daar aan stelt. Het verzoek tot raadsonderzoek moet daarom aanleiding geven om te veronderstellen dat er sprake zou kunnen zijn van deze gronden. Daarvoor moet in ieder geval aan twee hoofdcriteria voldaan zijn: er is sprake van een ernstige bedreiging van de ontwikkeling van het kind en er zijn geen andere middelen voorhanden om die bedreiging weg te nemen.

Relevante wetsartikelen

Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EVRM)

Art 8: Recht op eerbiediging van privéleven, familie- en gezinsleven. [...] Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van [...] de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen.

Burgerlijk Wetboek

Art 1:255, lid 1, 2, 4 en 5: De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen van een gecertificeerde instelling indien een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en: a. de zorg die in verband met het wegnemen van de bedreiging noodzakelijk is voor de minderjarige of voor zijn ouders of de ouder die het gezag uitoefenen, door dezen niet of onvoldoende wordt geaccepteerd, en b. de verwachting gerechtvaardigd is dat de ouders of de ouder die het gezag uitoefenen binnen een gelet op de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat zijn te dragen.

2. De kinderrechter kan een minderjarige onder toezicht stellen op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming [...]

4. De kinderrechter vermeldt in de beschikking de concrete bedreigingen in de ontwikkeling van de minderjarige alsmede de daarop afgestemde duur waarvoor de ondertoezichtstelling zal gelden.

5. Indien het verzoek, bedoeld in het tweede lid, niet alle minderjarigen betreft over wie de ouders of de ouder het gezag uitoefenen, kan de kinderrechter dit op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of ambtshalve aanvullen, en deze minderjarigen, mits aan de grond van het eerste lid is voldaan, eveneens onder toezicht stellen. [...]

Art 1:265a: Plaatsing van de minderjarige gedurende dag en nacht buiten het gezin geschiedt uitsluitend met een machtiging tot uithuisplaatsing.

Art 1:265b: Indien dit noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of tot het onderzoek van diens geestelijke of lichamelijke toestand, kan de kinderrechter de gecertificeerde instelling op haar verzoek machtigen de minderjarige gedurende dag en nacht uit huis te plaatsen. De machtiging kan ook worden verleend op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of van het openbaar ministerie.

Art 1:266, lid 1 en 2:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien: (a) een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of (b) de ouder het gezag misbruikt.

2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.

Art 1:267, lid 1: Beëindiging van het gezag kan worden uitgesproken op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of het openbaar ministerie. [...]

Jeugdwet

Art 2.6, lid 1b: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat: [...] jeugdhulp [...] te allen tijde bereikbaar en beschikbaar is in situaties waar onmiddellijke uitvoering van taken is geboden.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.8 Conform de wettelijke vereisten moet in het verzoek tot raadsonderzoek uit feiten en omstandigheden concreet blijken (1) waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige bestaat en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt, (2) welke hulpverlening volgens de verzoeker aangewezen is en (3) waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om die bedreiging af te wenden.

2.9 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de manier waarop dit redelijke vermoeden in het verzoek tot raadsonderzoek onderbouwd wordt, bijvoorbeeld door het meesturen van documenten zoals een risicotaxatie, hulpverleningsplan, gezinsplan, enzovoorts.

De indieners van een verzoek geven in ieder geval antwoord op de met een * gemarkeerde onderdelen van het Model Verzoek tot raadsonderzoek.

Verzoek tot raadsonderzoek door derden (spoedmelding) of door de Raad voor de Kinderbescherming zelf (ambtshalve)

Waar gaat het om

De Raad voor de Kinderbescherming kan in twee gevallen een raadsonderzoek starten zonder verzoek daartoe van de gemeente, het AMHK/Veilig Thuis, een gecertificeerde jeugdhulpinstelling of een door de gemeente gemachtigde jeugdhulpaanbieder.

(1) Bij een spoedmelding door derden.²⁵

(2) Als de Raad voor de Kinderbescherming al op een andere manier bij het gezin betrokken is²⁶ en een zodanig ernstige situatie aantreft, dat een beschermingsmaatregel overwogen wordt voor kinderen voor wie geen verzoek tot raadsonderzoek is ontvangen.²⁷

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 3.1, lid 2 en 3:

2. Tevens kan de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek als bedoeld in het eerste lid doen, indien: a. sprake is van een acute en ernstige bedreigende situatie voor de minderjarige, of b. bij de uitvoering van enige andere wettelijke taak van de Raad voor de Kinderbescherming blijkt dat er sprake is van een geval waarbij een kindbeschermingsmaatregel overwogen dient te worden.

3. De Raad voor de Kinderbescherming doet van een onderzoek als bedoeld in het tweede lid onverwijld mededeling aan het college of een daartoe door het college aangewezen jeugdhulpaanbieder.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.10 De Raad voor de Kinderbescherming meldt via een notificatie in CORV aan de gemeente dat er een raadsonderzoek is gestart naar aanleiding van een spoedmelding door derden of een ambtshalve melding door de Raad voor de Kinderbescherming zelf.

2.11 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de situatie waarin de Raad voor de Kinderbescherming in het kader van een andere raadstaak een zorgelijke situatie rond een minderjarige aantreft, waarbij er echter (nog) geen redenen zijn om een ambtshalve beschermingsonderzoek te starten.

²⁵ In noodsituaties kan elke burger bij de Raad voor de Kinderbescherming melden. In de praktijk gebeurt dit maar sporadisch, vooral door artsen (eerste hulp, kinderartsen, ziekenhuis) en door de politie.

²⁶ Zie noot 10.

²⁷ In noodsituaties kan elke burger bij de Raad voor de Kinderbescherming melden. In de praktijk gebeurt dit maar sporadisch, vooral door artsen (eerste hulp, kinderartsen, ziekenhuis) en door de politie.

Verzoek tot raadsonderzoek in crisiszaken

Waar gaat het om

In een acute en ernstige bedreigende situatie voor de minderjarige mag er geen tijd verloren gaan. Dat betekent dat het ketenproces helder beschreven moet zijn en elke partner precies moet weten wat hem te doen staat.

De Raad voor de Kinderbescherming kan in crisiszaken bij de rechter om een voorlopige maatregel vragen (voorlopige ondertoezichtstelling, al dan niet met een machtiging uithuisplaatsing). Hierbij moet de Raad voor de Kinderbescherming aangeven welke gecertificeerde instelling deze maatregel zal uitvoeren. Voor een machtiging uithuisplaatsing is in crisiszaken geen verleningsbeschikking van de gemeente nodig.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek

Art 1:257, lid 1: De kinderrechter kan de minderjarige voorlopig onder toezicht stellen van een [gecertificeerde instelling] indien een ernstig vermoeden bestaat dat de grond, bedoeld in artikel 255, eerste lid, is vervuld en de maatregel noodzakelijk is om een acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige weg te nemen.

Art 1:241, lid 1-2: Indien de Raad voor de Kinderbescherming blijkt, dat een minderjarige niet onder het wettelijk vereiste gezag staat, of dat dit gezag niet over hem wordt uitgeoefend, verzoekt hij de rechter in de gezagsuitoefening over deze minderjarige te voorzien. De kinderrechter kan op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of het openbaar ministerie een [gecertificeerde instelling] [...] belasten met de voorlopige voogdij over de minderjarige indien het dringend en onverwijld noodzakelijk is om in de gezagsuitoefening over de minderjarige te voorzien teneinde de belangen van de minderjarige te kunnen behartigen.

Art 1:268, lid 1: De rechtbank kan een ouder geheel of gedeeltelijk in de uitoefening van het gezag schorsen indien: een ernstig vermoeden bestaat dat de grond, bedoeld in artikel 266, eerste lid, aanhef en onder a of b is vervuld en de maatregel noodzakelijk is om een acute en ernstige bedreiging voor de minderjarige weg te nemen, of een medische behandeling van een minderjarige jonger dan twaalf jaar of van de minderjarige van twaalf jaar of ouder die niet in staat kan worden geacht tot een redelijke waardering van zijn belangen ter zake, noodzakelijk is om ernstig gevaar voor diens gezondheid af te wenden en een ouder die het gezag uitoefent toestemming daarvoor weigert.

Jeugdwet

Art 2.6, lid 1b: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat: [...] jeugdhulp [...] te allen tijde bereikbaar en beschikbaar is in situaties waar onmiddellijke uitvoering van taken is geboden.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.12 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de bereikbaarheid in crisiszaken buiten kantooruren. De Raad voor de Kinderbescherming is 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar voor overleg in crisissituaties, zowel voor (telefonisch) overleg als voor concrete stappen om in te grijpen bij een acute crisis.

2.13 Een verzoek tot raadsonderzoek in crisiszaken kan worden ingediend, als uit de feiten en omstandigheden concreet blijkt (1) waaruit de vermoedelijk acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind bestaat, (2) dat in deze situatie onmiddellijk hulp moet worden geboden en (3) dat ouders deze hulp in het vrijwillig kader niet accepteren.

2.14 Wanneer het verzoek tot raadsonderzoek in een crisissaak niet door de gemeente, een door de gemeente gemachtigde jeugdhulpaanbieder, het AMHK/Veilig Thuis of een gecertificeerde instelling wordt ingediend, informeert de Raad voor de Kinderbescherming de gemeente hierover door middel van een notificatie in CORV.

2.15 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe de Raad voor de Kinderbescherming omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter.

2.2b De samenwerking tijdens het raadsonderzoek

Als het gaat om de toeleiding naar de jeugdbescherming, maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over de volgende onderwerpen:

- De samenwerking om de veiligheid van het betrokken kind te borgen.
- De mogelijke inzet van gesloten jeugdhulp tijdens het raadsonderzoek.

Borging van de veiligheid van het kind

Waar gaat het om

Er worden tussen gemeente en Raad voor de Kinderbescherming afspraken gemaakt over de borging van de veiligheid van het kind en de samenwerking tijdens het raadsonderzoek. Dit is nodig omdat het inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming betekent dat de hulp stagneert en er iets extra's nodig is.

Bij de start van het raadsonderzoek (of ter plekke, in het casuoverleg) maken de verzoekende instelling, ouders²⁸ en de Raad voor de Kinderbescherming onder regie van de gemeente afspraken over de samenwerking tijdens het raadsonderzoek en over de borging van de veiligheid van het kind. Deze afspraken worden vastgelegd in een veiligheidsplan.²⁹

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.3, lid 1: Indien naar het oordeel van het college een jeugdige of een ouder jeugdhulp nodig heeft in verband met opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen en voor zover de eigen mogelijkheden en het probleemoplossend vermogen ontoereikend zijn, treft het college ten behoeve van de jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente, voorzieningen op het gebied van jeugdhulp en waarborgt het college een deskundige toeleiding naar, advisering over, bepaling van en het inzetten van de aangewezen voorziening [...].

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.16 De gemeente is verantwoordelijk voor de continuïteit van de hulp, ook tijdens het raadsonderzoek. Die hulp is in de eerste plaats gericht op het waarborgen van de veiligheid van de kinderen in het gezin.

2.17 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming besteden altijd aandacht aan de andere minderjarige(n) die in het gezin verblijven en maken afspraken over de wijze waarop dit gebeurt.

2.18 Bij de start van het raadsonderzoek (of ter plekke, in het casuoverleg) maken de verzoekende instelling, de Raad voor de Kinderbescherming, ouders en - indien mogelijk - kinderen van 12 jaar en ouder onder regie van de gemeente afspraken over de samenwerking tijdens het raadsonderzoek en over de borging van de veiligheid van het kind. Deze afspraken worden vastgelegd in een veiligheidsplan. Deze afspraak geldt ook voor crisissituaties en beschermingsonderzoeken die door de Raad voor de Kinderbescherming vanuit andere onderzoeken worden opgestart.

2.19 Indien ouders niet bereid zijn mee te werken aan het plan dat de veiligheid van het kind tijdens het raadsonderzoek moet bevorderen/optimaliseren, informeert de instelling die het verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend de Raad voor de Kinderbescherming hierover. Vervolgens overweegt de Raad voor de Kinderbescherming een voorlopige kindbeschermingsmaatregel te vragen.

²⁸ Tenzij het in het belang van het kind is om ouders hier niet bij te betrekken.

²⁹ Dit plan kan 'veiligheidsplan' heten, 'actieplan' of 'gezinsplan' en een aanscherping zijn van al lopende afspraken met het gezin. Een voorbeeld van een veiligheidsplan staat in bijlage 6 bij deze handreiking.

- 2.20 In het belang van de betrokken kinderen duren raadsonderzoeken in principe zo kort mogelijk. De duur van het raadsonderzoek wordt ook bepaald door de tijd die nodig is om op een zorgvuldige manier te kunnen beoordelen of ingrijpen in het ouderlijk gezag noodzakelijk is. Daar hoort onder andere bij dat ouders de gelegenheid krijgen om op het concept raadsrapport te reageren.³⁰
- 2.21 De Raad voor de Kinderbescherming houdt de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend en de ouders gedurende het raadsonderzoek op de hoogte van de vorderingen en de stand van zaken in het raadsonderzoek.
- 2.22 Als één van de betrokken partijen (de gemeente, de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend, de Raad voor de Kinderbescherming of ouders) signaleert dat er een onveilige situatie voor het kind ontstaat, volgt acuut overleg.

Gesloten jeugdhulp tijdens het raadsonderzoek

Waar gaat het om

Gesloten jeugdhulp kan alleen ingezet worden onder strikte voorwaarden (zie JW, hoofdstuk 6), als de rechter hiertoe een machtiging afgeeft en als een gekwalificeerde gedragswetenschapper de jeugdige met het oog daarop kort tevoren heeft onderzocht. Gesloten jeugdhulp wordt over het algemeen ingezet met instemming (of op initiatief) van ouders of van de gecertificeerde instelling die een kindbeschermingsmaatregel uitvoert. De Raad voor de Kinderbescherming heeft in dat geval geen rol bij het vragen van de machtiging voor gesloten plaatsing bij de rechter. De Raad voor de Kinderbescherming heeft wel een rol als tijdens een raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing is aangewezen.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 6.1.2, lid 2, 5 en 7:

2. Een machtiging [tot gesloten jeugdhulp] kan slechts worden verleend indien naar het oordeel van de kinderrechter: a. jeugdhulp noodzakelijk is in verband met ernstige opgroei- of opvoedingsproblemen die de ontwikkeling van de jeugdige naar volwassenheid ernstig belemmeren, en b. de opnemings- en het verblijfsnoodzakelijk zijn om te voorkomen dat de jeugdige zich aan deze jeugdhulp onttrekt of daaraan door anderen wordt onttrokken.
5. Een machtiging kan[...] slechts worden verleend indien het college van de gemeente waar de jeugdige zijn woonplaats heeft, of de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert of de voogdij uitoefent, heeft bepaald dat een voorziening op het gebied van jeugdhulp en verblijf niet zijnde verblijf bij een pleegouder nodig is.
7. In afwijking van het vijfde lid kan de kinderrechter, ten aanzien van een jeugdige die onder toezicht is gesteld of ten aanzien van wie [...] een ondertoezichtstelling wordt verzocht, dan wel ten aanzien van wie door een gecertificeerde instelling voogdij wordt uitgeoefend, ook een machtiging verlenen indien de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling uitvoert of de voogdij uitoefent of het college, heeft bepaald dat naar zijn mening de jeugdige geen voorziening nodig heeft inhoudende gesloten jeugdhulp, doch slechts indien de Raad voor de Kinderbescherming heeft verklaard dat een geval als bedoeld in het tweede lid, zich voordoet.

Nadere bepalingen staan bovendien in de Jeugdwet als het gaat om spoedmachtiging (art 6.1.2, lid 2 en 7) en voorwaardelijke machtiging (art 6.1.4).

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

- 2.23 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de samenwerking, als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing noodzakelijk is.

³⁰ Op dit moment geldt voor een raadsonderzoek bescherming een landelijke norm voor de doorlooptijd van acht weken (van verzoek tot onderzoek tot het nemen van een besluit over het indienen van een verzoek tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel bij de rechter), inclusief de wettelijke termijnen (bijvoorbeeld voor het recht op inzage en reactie door de betrokken ouders). De Raad voor de Kinderbescherming wordt geacht deze norm in ten minste 80% van de zaken te halen.

2.2c De afronding van het raadsonderzoek (geen crisis of spoed)

Als het gaat om de afronding van het raadsonderzoek (en er is geen sprake van een crisistaak waarin een spoedmaatregel nodig is), maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over de volgende onderwerpen:
De samenwerking als de Raad voor de Kinderbescherming besluit om in een rekwist aan de rechter te vragen om een kindbeschermingsmaatregel.

De samenwerking als de Raad voor de Kinderbescherming besluit om geen rekwist aan de rechter te richten.

De Raad voor de Kinderbescherming vraagt om een maatregel

Waar gaat het om

Mocht de inzet van jeugdhulp in gedwongen kader onvermijdelijk zijn, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechter vragen om een kindbeschermingsmaatregel. Die maatregel moet proportioneel zijn: zo licht en zo kort mogelijk, maar ook zo zwaar en zo lang als nodig is in het belang van het betrokken kind.

Leidt het raadsonderzoek tot een verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming aan de rechter tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel, dan neemt de Raad voor de Kinderbescherming in het verzoekschrift op welke gecertificeerde instelling met de uitvoering van deze maatregel kan worden belast. De Raad voor de Kinderbescherming overlegt hierover met de gemeente.

Uithuisplaatsing van kinderen moet waar mogelijk worden voorkomen. Maar als dat noodzakelijk is in het belang van het kind, kan de Raad voor de Kinderbescherming tevens aan de rechter vragen om een machtiging uithuisplaatsing af te geven. Het Burgerlijk Wetboek geeft aan dat een machtiging uithuisplaatsing in principe alleen kan worden afgegeven als het college een 'hertoe strekkend besluit' heeft genomen. Maar er staat ook dat de rechter zonder zo'n besluit toch een machtiging uithuisplaatsing kan afgeven 'als het belang van het kind dit vergt'. Dat is in ieder geval zo in crisistaak en als de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming van mening verschillen over de noodzaak van de uithuisplaatsing. De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming zullen afspraken moeten maken hoe hier mee om te gaan. Uitgangspunt daarbij is het belang van snelheid en het voorkomen van bureaucratische belemmeringen.

Als de rechter de gevraagde maatregel afwijst, kan de Raad voor de Kinderbescherming hier tegen in beroep gaan. Gaat de Raad voor de Kinderbescherming in beroep, dan loopt het plan voor de borging van de veiligheid in het gezin door, eventueel in aangepaste vorm, zolang er geen uitspraak is. Gaat de Raad voor de Kinderbescherming niet in beroep, dan eindigt daarmee de bemoeienis van de Raad voor de Kinderbescherming met het gezin.

De gemeente blijft in alle gevallen verantwoordelijk voor de continuïteit van hulp en de borging van de veiligheid van het kind.

De Raad voor de Kinderbescherming informeert de indiener van het verzoek tot raadsonderzoek over de uitkomst van dit onderzoek door middel van een notificatie in CORV.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.4, lid 2-3: 2. Het college is ten behoeve van een jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen, van de jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing, hetgeen in ieder geval inhoudt dat het college: (a) voorziet in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, en (b) de jeugdhulp inzet die de gecertificeerde instelling nodig acht ter uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel [...].

3: Het college draagt er zorg voor dat bij de uitvoering van de kindbeschermingsmaatregelen en van de jeugdreclassering redelijkerwijs rekening wordt gehouden met: a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.

Art 2.5: Ter uitvoering van artikel [...] 2.4, derde lid, draagt het college er in ieder geval zorg voor dat passende jeugdhulp ingezet wordt of een passende gecertificeerde instelling de kindbeschermingsmaatregel of jeugdreclassering uitvoert.

Art 2.6, lid 1: Het college is er in ieder geval verantwoordelijk voor dat [...] er een kwalitatief en kwantitatief toereikend aanbod is om aan de taken als bedoeld in de artikelen [...] 2.4, tweede lid, onderdeel b, te kunnen voldoen.

Art 3.1, lid 6: In het protocol wordt in ieder geval vastgelegd de wijze waarop de Raad voor de Kinderbescherming en het college overleggen over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen.

Burgerlijk Wetboek

Art 1:265a: Plaatsing van de minderjarige gedurende dag en nacht buiten het gezin geschiedt uitsluitend met een machtiging tot uithuisplaatsing.

Art 1:265b: Indien dit noodzakelijk is in het belang van de verzorging en opvoeding van de minderjarige of tot het onderzoek van diens geestelijke of lichamelijke toestand, kan de kinderrechter de gecertificeerde instelling op haar verzoek machtigen de minderjarige gedurende dag en nacht uit huis te plaatsen. De machtiging kan ook worden verleend op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of van het openbaar ministerie. De Raad voor de Kinderbescherming overlegt bij het verzoek het besluit van het college van burgemeester en wethouders over zoals bedoeld in artikel 2.3, eerste lid van de Jeugdwet. De kinderrechter kan in afwijking van het tweede lid een machtiging tot uithuisplaatsing verlenen zonder dat het college van burgemeester en wethouders een daartoe strekkend besluit heeft genomen, indien het belang van het kind dit vergt.

De Raad voor de Kinderbescherming vraagt niet om een maatregel

Waar gaat het om

De Raad voor de Kinderbescherming kan op basis van het raadsonderzoek besluiten dat er geen of onvoldoende gronden zijn voor een kinderschermingsmaatregel. Dat kan bijvoorbeeld doordat ouders tijdens het raadsonderzoek tot het besluit zijn gekomen om alsnog akkoord te gaan met hulp in vrijwillig kader.

De burgemeester heeft de bevoegdheid om de Raad voor de Kinderbescherming te vragen om de zaak alsnog voor een oordeel aan de rechter voor te leggen. De Raad voor de Kinderbescherming heeft de plicht om aan dit verzoek gehoor te geven. Deze route via de burgemeester geldt alleen voor verzoeken tot onderzoek die zijn ingediend door 'het college', dat wil zeggen: de gemeente of een door de gemeente daartoe gemachtigde instelling (artikel 2.4 JW, lid 1) en dus niet voor verzoeken tot onderzoek die door de gecertificeerde instelling of het AMHK zijn ingediend.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 2.4, lid 1: Zodra het college tot het oordeel komt dat een maatregel met betrekking tot het gezag over een minderjarige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente overwogen moet worden, doet het college een verzoek tot onderzoek bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Burgerlijk Wetboek

Art 1:255, lid 3: Indien de Raad voor de Kinderbescherming niet tot indiening van een verzoek tot ondertoezichtstelling overgaat nadat hij een verzoek tot onderzoek als bedoeld in artikel 2.4, eerste lid, van de Jeugdwet heeft ontvangen, deelt hij dit schriftelijk mee aan het college van burgemeester en wethouders dat het verzoek heeft gedaan. De burgemeester kan na ontvangst van die mededeling de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken het oordeel van de kinderrechter te vragen of het noodzakelijk is de minderjarige onder toezicht te stellen van een gecertificeerde instelling. De Raad voor de Kinderbescherming die van de burgemeester zodanig verzoek ontvangt, vraagt binnen twee weken na de dagtekening van dat verzoek het oordeel van de kinderrechter of een ondertoezichtstelling van de minderjarige moet volgen. In dat geval kan de kinderrechter de ondertoezichtstelling ambtshalve uitspreken.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.27 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de werkwijze in gevallen waarin de Raad voor de Kinderbescherming afziet van het vragen van een maatregel en voortzetting van hulp in het vrijwillig kader gewenst is.

Als ouders tijdens het raadsonderzoek alsnog bereid zijn om vrijwillige hulpverlening te accepteren en die hulp toereikend wordt geacht, stuurt de Raad voor de Kinderbescherming na afloop van het onderzoek het rapport, met medeweten van cliënten naar de verzoeker. Het rapport bevat alle informatie die relevant is voor voortzetting van de hulpverlening. De Raad voor de Kinderbescherming vermeldt in het rapport in ieder geval de hulpvraag, de zorgpunten en de sterke punten en de beoogde begeleidingsvorm. Verder zorgt de Raad voor de Kinderbescherming ervoor dat in het rapport duidelijk wordt gemotiveerd waarom cliënten nu wel hulp op vrijwillige basis accepteren en waarom die hulp nu wel toereikend wordt geacht om de vastgestelde bedreiging van de jeugdige af te wenden.

De Raad voor de Kinderbescherming informeert de gemeente en de indiener van het verzoek tot raadsonderzoek hierover door middel van een notificatie in CORV.

2.28 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de procedure en werkwijze indien de burgemeester een zaak die voor de Raad voor de Kinderbescherming geen aanleiding is om een kinderschermingsmaatregel te vragen, toch aan de rechter voor wil leggen.

2.2d Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming, onder regie van de gemeente

Waar gaat het om

De kinderbeschermingswetgeving stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming.

1. Een kinderbeschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing) eindigt van rechtswege op de einddatum die de rechter heeft aangegeven. Als de gecertificeerde instelling de maatregel tussentijds wil beëindigen of bij afloop van rechtswege niet wil verlengen, voert de Raad voor de Kinderbescherming een toetsing uit. Doel van die toetsing is om te beoordelen of de belangen van het kind voldoende gewaarborgd zijn. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen), onderdeel 1.
2. De gecertificeerde instelling kan tijdens een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing aan de Raad voor de Kinderbescherming vragen om een onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel in te stellen. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen), onderdeel 2.
3. Als de gecertificeerde instelling bij de rechter een verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing vraagt en de uithuisplaatsing heeft al twee jaar of langer geduurd, dan brengt de Raad voor de Kinderbescherming hierover een advies uit aan de rechter. De vraag die de Raad voor de Kinderbescherming in het advies beantwoordt, is of de ondertoezichtstelling niet onnodig wordt verlengd. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen), onderdeel 3.
4. In een lopende voogdij, uitgevoerd door een gecertificeerde instelling, beoordeelt de Raad voor de Kinderbescherming jaarlijks of de belangen van het kind voldoende behartigd worden. Het gaat om uit huis geplaatste kinderen, die in een pleeggezin of in een instelling voor jeugdhulp verblijven. Voor meer informatie, zie bijlage 2 (landelijk afsprakenkader Raad voor de Kinderbescherming en gecertificeerde instellingen), onderdeel 4.

De gemeente ziet er op toe dat de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming afspraken maken over hun samenwerking.³¹ Een landelijk afsprakenkader is opgenomen in bijlage 2 van deze handreiking.

Relevante wetsartikelen

Jeugdwet

Art 3.1, lid 5: De Raad voor de Kinderbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.

Wet maatschappelijke ondersteuning

Art 12a, lid 4: Het college van burgemeester en wethouders bevordert een goede samenwerking tussen het advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, de hulpverlenende instanties, de Raad voor de Kinderbescherming en de politie.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

- 2.29 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming (bijlage 1 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.
- 2.30 De gemeente ziet er op toe dat de door hen gecontracteerde gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming nakomen. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeente ervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming hierin structureel in gebreke blijft.

³¹ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

2.2e De samenwerking als het certificaat van een instelling wordt geschorst of ingetrokken.

Waar gaat het om

Als de rechter een kindbeschermingsmaatregel oplegt, dan wijst hij in het vonnis een gecertificeerde instelling aan die de maatregel uitvoert. Nu kan het voorkomen dat een gecertificeerde instelling - om welke reden dan ook - dat certificaat verliest tijdens de uitvoering van een kindbeschermingsmaatregel. In dat geval kan niet zomaar een andere gecertificeerde instelling de uitvoering overnemen. Dat kan alleen als die andere gecertificeerde instelling daartoe van de rechter de opdracht krijgt. De rechter doet dat - net als bij het uitspreken van de oorspronkelijke maatregel - op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming.

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming zullen afspraken moeten maken over hoe zij samenwerking in deze situatie.

Relevante wetsartikelen

Besluit Jeugdwet

Art 3.2.2: Een certificaat of een voorlopig certificaat kan worden geschorst of ingetrokken door de certificerende instelling op grond van feiten of omstandigheden waarvan de certificerende instelling bij de afgifte van het certificaat redelijkerwijs niet op de hoogte kon zijn en op grond waarvan de certificerende instelling het certificaat niet zou hebben afgegeven;

- op grond van door de gecertificeerde instelling verstrekte onjuiste inlichtingen over feiten of omstandigheden, mits de onjuistheid daarvan aan de gecertificeerde instelling bekend was of kon zijn;
- indien de gecertificeerde instelling niet meer voldoet aan de eisen gesteld bij of krachtens artikel 3.4, vierde lid, van de wet, of
- indien de gecertificeerde instelling haar wettelijke verplichtingen niet meer naar behoren nakomt of de taken waarvoor zij is gecertificeerd, niet meer naar behoren uitvoert.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

2.31 De gemeente informeert de Raad voor de Kinderbescherming onverwijld over schorsing of intrekking van het certificaat van een instelling die in opdracht van de rechter een lopende kindbeschermingsmaatregel uitvoert. De Raad voor de Kinderbescherming dient, zodra de gemeente aangeeft dat het certificaat van een instelling geschorst of ingetrokken is, een verzoek in bij de rechter voor het aanwijzen van een andere gecertificeerde instelling. Gemeente en Raad voor de Kinderbescherming werken hierbij samen, conform de afspraken onder 2.24.

2.3 Afspraken rond jeugdreclassering, taakstraffen en schoolverzuim

De jeugdstrafrechtketen valt in de Jeugdwet niet onder de regie van de gemeenten. Toch is het in het belang van de betrokken jongeren, dat de jeugdstrafrechtketen en het gemeentelijke domein waar nodig naadloos op elkaar aansluiten. Met name als het gaat om intensieve hulp, die in het kader van het jeugdstrafrecht dwingend aan een jongere is opgelegd, maar die grote overeenkomsten vertoont met jeugdhulp die buiten het kader van het jeugdstrafrecht door de gemeente georganiseerd wordt.

De wetgever heeft daarom bepaald dat de jeugdreclassering onder de regie van de gemeenten wordt uitgevoerd. Het ligt voor de hand dat de gemeente van de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering verlangt, dat bij de uitvoering van een jeugdreclasseringsmaatregel wordt aangesloten bij de jeugdhulp zoals die in het gemeentelijke domein georganiseerd is. Ook op andere terreinen (inzet van jeugdhulp als bijzondere voorwaarde, uitvoering van taakstraffen, aanpak van schoolverzuim) is het belangrijk om de jeugdstrafrechtketen en het gemeentelijke domein goed op elkaar af te stemmen.

Conform de wettelijke bepalingen maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over:

- a. Samenwerking rond ZSM, JCO+ en Veiligheidshuis
- b. Toeleiding naar de jeugdreclassering.
- c. Nazorg na jeugddetentie.
- d. Uitvoering van taakstraffen.
- e. Strafrechtelijke aanpak van schoolverzuim.
- f. Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming, onder regie van de gemeente.

2.3a Samenwerking rond ZSM, JCO+ en Veiligheidshuis

Waar gaat het om

Volgens de afspraken in het kader van ZSM³², komen de politie, het openbaar ministerie, en de Raad voor de Kinderbescherming dagelijks bij elkaar om binnenkomende processen verbaal in jeugdstrafzaken snel en doelmatig te routeren.

De achterliggende visie van ZSM is dat alleen die informatie wordt gedeeld, die nodig is om het routeringsbesluit te nemen. Vandaar dat alleen de justitiële kernpartners op ZSM vertegenwoordigd zijn. Aansluiting van gemeenten bij ZSM overleg is mogelijk in strijd met de Wet Bescherming Persoonsgegevens (WBP).

Informatie uit de gemeentelijke jeugdhulpsystemen zoals de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) of het GCOS kan nuttig zijn om het afdoeningsbesluit of routeringsbesluit dat aan de ZSM tafel genomen wordt, goed te kunnen nemen. De Raad voor de Kinderbescherming kan in de eigen systemen kijken of de Raad voor de Kinderbescherming al eerder bemoeienis met de jongere heeft gehad, bijvoorbeeld in een beschermingszaak of in een raadsonderzoek naar gezag en omgang na scheiding. Als dat zo is, ziet de Raad voor de Kinderbescherming ook of andere, bij de Verwijsindex Risicjongeren (VIR) aangesloten organisaties (waaronder gemeentelijke diensten of instellingen die opereren onder regie van de gemeente), in de tussentijd gemeld hebben dat er zorgen zijn over de jongere en hen om nadere informatie vragen.

³² De afkorting ZSM staat voor Zo Snel/Slim/Selectief/Simpel/Samen/Samenlevingsgericht Mogelijk. Het gaat om een door het openbaar ministerie in gang gezette ontwikkeling, waarbij het routeringsbesluit (wat moet er met deze jongere gebeuren en waarom) zo kort mogelijk op het proces verbaal genomen wordt.

In afstemming met Raad voor de Kinderbescherming en OM kan besloten worden een strafzaak voor te dragen voorbespreking in het JCO+³³ en/of in het Veiligheidshuis, indien er – mede blijkens raadsonderzoek - sprake is van complexe problematiek waarvoor een keten overstijgende aanpak nodig is. Doel van de bespreking in het Veiligheidshuis is de kans op verder afglijden in criminaliteit en op maatschappelijke uitval te verkleinen door middel van een gezamenlijke aanpak bestaande uit een combinatie van repressie, zorg en bestuurlijke interventie. De gemeente neemt ook deel in het Veiligheidshuis. De bestaande afspraken in het kader van samenwerking in het Veiligheidshuis, zoals vastgelegd in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen, moeten mogelijk herijkt worden.

Zijn er zorgsignalen over de jongere of diens gezin, dan kan de politie een zorgmelding doen buiten het strafrechtelijk kader. Hetzelfde geldt bij kinderen jonger dan 12 jaar, die dingen doen die voor 12-plussers strafbaar zouden zijn.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 7.1.2.1:

1. Er is een verwijnsindex risicojongeren, zijnde een landelijk elektronisch systeem, waarin persoonsgegevens alsmede andere gegevens worden verwerkt.
2. De verwijnsindex heeft tot doel vroegtijdige en onderlinge afstemming tussen meldingsbevoegden te bewerkstelligen, opdat zij jeugdigen tijdig passende hulp, zorg of bijsturing kunnen verlenen om daadwerkelijke bedreigingen van de noodzakelijke condities voor een gezonde en veilige ontwikkeling naar volwassenheid te voorkomen, te beperken of weg te nemen.
3. De verwijnsindex wordt uitsluitend gebruikt voor het in het tweede lid aangegeven doel.

Art 7.1.2.2:

1. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport draagt zorg voor de inrichting en het beheer van de verwijnsindex.
2. Onze Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport is de verantwoordelijke voor de verwijnsindex.
3. In afwijking van het tweede lid, is voor de toepassing van de artikelen 34 tot en met 40 en 43 van de Wet bescherming persoonsgegevens de verantwoordelijke het college van de gemeente die afspraken als bedoeld in artikel 7.1.3.1 heeft gemaakt met de instantie waarvoor de meldingsbevoegde die de jeugdige heeft gemeld werkzaam is of, indien die niet werkzaam is voor een instantie, de meldingsbevoegde.
4. Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld omtrent de inrichting en het beheer van de verwijnsindex. Daartoe behoren in elk geval regels omtrent de beveiliging van persoonsgegevens en de beschikbaarheid van voorzieningen die deel uitmaken van de verwijnsindex.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

- 3.1 De gemeente en Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het raadplegen van de Verwijsindex risicojongeren (VIR) door de Raad voor de Kinderbescherming in het kader van jeugdstrafrechtzaken. De Raad voor de Kinderbescherming kan de VIR raadplegen, voor zover het gaat om jongeren die al bij de Raad voor de Kinderbescherming bekend zijn.
- 3.2 De gemeente maakt de afspraak met alle instellingen die onder de regie van de gemeente opereren, dat zij kinderen en jongeren over wie zij zich zorgen maken, melden bij de VIR.
- 3.3. De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over deelname en informatie-uitwisseling in het lokale Veiligheidshuis, met inachtneming van de bestaande afspraken in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen.

³³ Justitieel Casus Overleg. De plus staat voor zaken waarbij het (meestal om praktische redenen) langer duurt om een routeringsbesluit te nemen.

2.3b Toeleiding naar de jeugdreclassering

Als het gaat om de toeleiding naar de jeugdreclassering, maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over de volgende onderwerpen:

- De inzet van jeugdreclassering door OM of rechtbank.
- De inzet van jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.
- De inzet van jeugdreclassering in het kader van een gedragsmaatregel.

Inzet van jeugdreclassering door rechter of OM

Waar gaat het om

De Raad voor de Kinderbescherming adviseert de rechter en het OM over een passende strafrechtelijke sanctie bij strafbaar gedrag door jongeren. De Raad voor de Kinderbescherming baseert dit advies op een strafonderzoek. Het raadsonderzoek in jeugdstrafzaken kent een tweeledig doel:

1. Het geven van voorlichting en advies aan het openbaar ministerie of de rechter over de persoon van de minderjarige verdachte en diens omstandigheden.
2. De selectie van jeugdigen (a) die een verhoogd risico lopen om door te gaan met het plegen van strafbare feiten teneinde door middel van een effectieve (strafrechtelijke) aanpak dat risico te keren en/of (b) bij wie mogelijk sprake is van achterliggende (psychosociale) problematiek en die uit dien hoofde mogelijk (verdere) hulp of begeleiding nodig hebben ter bevordering van een gezonde ontwikkeling.

Tijdens het strafonderzoek (afname LJJ-2a en eventueel LJJ-2b) bekijkt de Raad voor de Kinderbescherming met een wetenschappelijk onderbouwd instrumentarium wat de jeugdige nodig heeft om de kans op recidive te verkleinen. Naast dit strafonderzoek kent de Raad voor de Kinderbescherming ook een onderzoek schoolverzuim naar aanleiding van een proces-verbaal schoolverzuim. De aanpak die de Raad voor de Kinderbescherming adviseert, is vooral gebaseerd op pedagogische overwegingen en afgestemd op de individuele jeugdige en diens omgeving, zoals ouders en gezin. De inzet van jeugdreclassering kan deel uitmaken van het advies van de Raad voor de Kinderbescherming aan het openbaar ministerie of de rechter.

De Raad voor de Kinderbescherming neemt in het strafadvies op welke gecertificeerde instelling het beste de geadviseerde jeugdreclasseringsmaatregel kan uitvoeren. Het openbaar ministerie of de rechtbank beslissing hierover op basis van het advies van de Raad voor de Kinderbescherming.

Als een certificaat van een instelling voor jeugdreclassering wordt geschorst of ingetrokken, dan verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming aan het openbaar ministerie om ambtshalve een andere gecertificeerde instelling aan te wijzen voor de uitvoering.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van strafvordering

Art 494, lid 1-4:

1. De officier van justitie wint bij de Raad voor de Kinderbescherming inlichtingen in omtrent de persoonlijkheid en de levensomstandigheden van de verdachte, tenzij hij (a) aanstonds onvoorwaardelijk van vervolging afziet of (b) de zaak voor de kantonrechter vervolgt.
2. Indien de verdachte zich in voorlopige hechtenis bevindt of ingevolge artikel 196 in een inrichting is opgenomen, geeft de officier van justitie onverwijld bericht aan de Raad voor de Kinderbescherming.
3. De Raad voor de Kinderbescherming kan de officier van justitie ook uit eigen beweging adviseren.
4. De rechter-commissaris kan eveneens bij de Raad voor de Kinderbescherming de inlichtingen, bedoeld in het eerste lid, inwinnen.

Wetboek van strafrecht

Art 77f, lid 1: In een strafbeschikking kan de officier van justitie tevens de aanwijzing geven dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van een [gecertificeerde instelling], voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden.

Art 77w, lid 3 en 10: De rechter geeft in zijn uitspraak aan waar de maatregel [betreffende het gedrag] uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie.

10. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel. [...]

Besluit Jeugdwet

Art 3.2.2: Een certificaat of een voorlopig certificaat kan worden geschorst of ingetrokken door de certificerende instelling op grond van feiten of omstandigheden waarvan de certificerende instelling bij de afgifte van het certificaat redelijkerwijs niet op de hoogte kon zijn en op grond waarvan de certificerende instelling het certificaat niet zou hebben afgegeven; op grond van door de gecertificeerde instelling verstrekte onjuiste inlichtingen over feiten of omstandigheden, mits de onjuistheid daarvan aan de gecertificeerde instelling bekend was of kon zijn; indien de gecertificeerde instelling niet meer voldoet aan de eisen gesteld bij of krachtens artikel 3.4, vierde lid, van de wet, of indien de gecertificeerde instelling haar wettelijke verplichtingen niet meer naar behoren nakomt of de taken waarvoor zij is gecertificeerd, niet meer naar behoren uitvoert.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.4 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken als uitgangspunt af dat de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO in elk strafonderzoek nagaan of er al hulp wordt geboden onder regie van de gemeente aan de jeugdige of diens gezin. Is dat het geval, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming of 3RO de instelling die deze hulp biedt benaderen als informant.

Inzet jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming

Waar gaat het om

In een aantal gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming zelf opdracht geven tot vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering. Dit kan alleen als de jongere en diens ouders daarmee instemmen.

1. In afwachting van een zitting. Het kan zijn dat de jongere na proces-verbaal niet in verzekering is gesteld, is heengezonden nadat hij in verzekering is gesteld, of dat de voorlopige hechtenis is geschorst onder voorwaarden.
2. Tijdens een taakstraf of na afloop daarvan.
3. Tijdens jeugddetentie, of na afloop daarvan, mits de jeugdige bij ontslag uit detentie de leeftijd van 18 jaar nog niet heeft bereikt

Voor meer informatie over de inzet van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering, zie hoofdstuk 1.2 van deze Handreiking, onder het kopje 'Jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming'.

Relevante wet- en regelgeving

Jeugdwet

Art 2.4, lid 2-3

2. Het college is ten behoeve van een jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de [...] jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing, hetgeen in ieder geval inhoudt dat het college: a. voorziet in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, en b. de jeugdhulp inzet die [...] de rechter, het openbaar ministerie, de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting of de gecertificeerde instelling nodig achten ter uitvoering van jeugdreclassering.

3. Het college draagt er zorg voor dat bij de uitvoering van [...] de jeugdreclassering redelijkerwijs rekening wordt gehouden met: a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.

Ministeriële Regeling vrijwillige begeleiding jeugdreclassering

Regeling van 12 januari 2005, nr. 5328243/04/DJJ

Art 2, lid 1-3:

1. In de volgende gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige: (a) na langdurige detentie [...]; (b) tijdens en na kortdurende detentie [...]; (c) na een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen [...].
2. In de volgende gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige: (a) nadat tegen de jeugdige een proces-verbaal is opgemaakt zonder dat de jeugdige in verzekering is gesteld; (b) nadat een jeugdige is heengezonden nadat hij in verzekering is gesteld; (c) indien een jeugdige in voorlopige hechtenis is gesteld.
3. De Raad voor de Kinderbescherming kan de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding tijdens en na een taakstraf van een jeugdige.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.5 De Raad voor de Kinderbescherming maakt afspraken met de gemeente over de inzet van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering. De Raad voor de Kinderbescherming informeert de gemeente via een notificatie in CORV over de inzet van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering, in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.³⁴

De inzet van jeugdreclassering bij een gedragsmaatregel

Waar gaat het om

De maatregel betreffende het gedrag (ook wel gedragsmaatregel of gedragsbeïnvloedende maatregel genoemd) maakt onderdeel uit van het jeugdstrafrecht. Het gaat om een intensief programma dat erop is gericht het gedrag van de jongere of jongvolwassene ingrijpend te beïnvloeden. De maatregel kan gepaard gaan met elektronisch toezicht (controle door middel van een enkelband) of nachtdetentie. Meer informatie over de gedragsmaatregel is te vinden in hoofdstuk 1.2 van deze Handreiking, onder het kopje 'Jeugdreclassering en de gedragsmaatregel'.

Als tijdens het raadsonderzoek gedacht wordt aan de mogelijkheid van een gedragsmaatregel en het OM gaat hier in mee, dan vraagt de Raad voor de Kinderbescherming aan de jeugdreclassering om te bekijken of uitvoering van de maatregel (en de interventies die er deel van uitmaken) haalbaar is. De Raad voor de Kinderbescherming houdt in het advies aan de rechter rekening met de uitkomst van dit haalbaarheidsonderzoek. Als tijdens het onderzoek door 3RO (bij 18 tot 23-jarigen) gedacht wordt aan deze mogelijkheid, dan kan 3RO zelf het haalbaarheidsonderzoek uitvoeren, of dit opdragen aan de jeugdreclassering (zie hiervoor in deel 1, onder 'Jeugdreclassering bij een gedragsmaatregel').

De jeugdreclassering coördineert de uitvoering van de gedragsmaatregel bij 12 tot 18-jarigen, houdt toezicht op de jongere en begeleidt hem bij het volgen van het programma waar de maatregel uit bestaat. Bij de 18 tot 23-jarigen heeft ofwel de jeugdreclassering, ofwel 3RO deze taak, afhankelijk van het vonnis van de rechter.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van Strafrecht

Art 77w lid 2: De rechter legt de maatregel slechts op nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van de Raad voor de Kinderbescherming, dat wordt ondersteund door ten minste een gedragsdeskundige. [...] Indien de maatregel met toepassing van artikel 77c wordt opgelegd aan een jongvolwassene die ten tijde van het misdrijf of de misdrijven die voor het opleggen van de maatregel aanleiding geeft of geven, de leeftijd van achttien jaren maar nog niet de leeftijd van drieëntwintig jaren heeft bereikt, kan een advies van de Raad voor de Kinderbescherming achterwege blijven en wordt met een advies van een gedragsdeskundige volstaan.

Art 77wa, lid 1: De rechter kan bepalen dat het in art 77w, lid 3, bedoelde programma geheel of ten dele komt te bestaan uit een vorm van hulp als bedoeld in de Jeugdwet. [...]

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.6 De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van een onderzoek naar de haalbaarheid van een maatregel betreffende het gedrag, en - als de rechter de maatregel oplegt - voor de coördinatie van de maatregel en voor toezicht en begeleiding van de veroordeelde jongere of jongvolwassene.

³⁴ Deze afspraken gelden op alle terreinen waarop de Raad opdracht kan geven tot vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering en worden dus niet bij elk punt telkens herhaald.

2.3c Nazorg na jeugddetentie

Als het gaat om de nazorg na jeugddetentie, maken de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming afspraken over de volgende onderwerpen:

- De samenwerking bij nazorg op justitiële titel.
- De samenwerking bij nazorg zonder justitiële titel.

Nazorg op justitiële titel

Waar gaat het om

In principe krijgen alle jongeren³⁵ en jongvolwassenen³⁶ die op een strafrechtelijke titel in een justitiële jeugdinrichting (JJI) zijn geplaatst, nazorg in aansluiting op hun verblijf. Zolang de nazorg als onderdeel van de straf of schorsing is opgelegd, spreken we van nazorg onder justitiële titel.

De Raad voor de Kinderbescherming is verantwoordelijk voor het proces van nazorg op justitiële titel en bewaakt de voortgang van de begeleiding, op basis van de doelen zoals die in het nazorgplan zijn vastgelegd. De jeugdreclassering heeft een inhoudelijke verantwoordelijkheid (als casemanager). In die rol maakt de jeugdreclassering het nazorgplan en is ze eerstverantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Bij het maken van het nazorgplan maakt de jeugdreclassering gebruik van alle informatie over de jongere die beschikbaar is bij de Raad voor de Kinderbescherming, de JJI en de gemeente. De gemeente is in deze fase bij de nazorg betrokken als coördinator van het gemeentelijk (zorg)netwerk. In die rol heeft de contactpersoon van de gemeente de verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat de uitvoerende organisaties in het gemeentelijk (zorg)netwerk binnen het kader van het nazorgplan goed samenwerken en dat er de juiste en voldoende voorzieningen zijn voor nazorg op lokaal niveau.

Netwerkberaad

Onder regie van de Raad voor de Kinderbescherming vindt er in elke justitiële jeugdinrichting wekelijks een netwerkberaad plaats, waarin de Raad voor de Kinderbescherming, de JJI en de jeugdreclassering alle nieuw binnen gekomen jongeren bespreken. De gemeente heeft geen rol in dit netwerkberaad. Wel informeert de Raad voor de Kinderbescherming de gemeente waar de jongere vandaan komt over de instroom van de jongere in de justitiële jeugdinrichting (JJI). Dit gebeurt via de gemeentelijk contactpersoon voor de nazorg jeugd. De gemeenten informeren de Raad voor de Kinderbescherming over wie deze contactpersonen zijn.

Trajectberaad

Binnen twee weken nadat de jongere besproken is in het netwerkberaad, vindt er een trajectberaad plaats. Het trajectberaad vindt plaats in (de regio van) de gemeente waar de jongere woonachtig is en bij dit beraad wordt die gemeente dan ook uitgenodigd. De gemeentelijke contactpersoon nazorg wordt uitgenodigd bij de trajectberaden, zodat zij in staat gesteld wordt haar aandeel te leveren in het en op het juiste moment en in onderlinge samenhang aanbieden van (lokale) voorzieningen, diensten of zorg tijdens of ten behoeve van het justitiële nazorgtraject. In dat opzicht is de gemeentelijk vertegenwoordiger vooral van belang als makelaar/intermediair tussen vraag- en aanbod. Bovendien maakt de vroegtijdige betrokkenheid van de gemeente het gemakkelijker voor de jeugdreclassering om geleidelijk af te bouwen en voor de gemeente om geleidelijk op te bouwen.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van strafrecht

Art 77f, lid 1: In een strafbeschikking kan de officier van justitie tevens de aanwijzing geven dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van een [gecertificeerde instelling] voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Nadere bepalingen zijn te vinden in het Wetboek van strafrecht, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w, derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid en in het Wetboek van Strafvordering, artikel 493.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.7 De Raad voor de Kinderbescherming meldt als voorzitter van het trajectberaad de uitstroom van jongeren en jongvolwassenen uit een justitiële jeugdinrichting aan de gemeente waarnaar zij uitstromen.

3.8 De gemeente informeert de Raad voor de Kinderbescherming wie namens de gemeente als contactpersoon optreedt rond de nazorg na opname in een justitiële jeugdinrichting. De Raad voor de Kinderbescherming nodigt deze gemeentelijk contactpersoon uit voor het trajectberaad. De contactpersoon adviseert in het trajectberaad de justitiële ketenpartners over de beschikbaarheid en de mogelijke inzet van gemeentelijke voorzieningen.

³⁵ Die 12-18 jaar waren op het moment van plegen van het delict.

³⁶ Die 18-23 jaar waren op het moment van plegen van het delict en die volgens het jeugdstrafrecht veroordeeld zijn.

Nazorg zonder justitiële titel

Waar gaat het om

Op een bepaald moment 'zit de straf er voor de jongere op' en is er geen justitiële titel meer voor nazorg. De noodzaak voor nazorg is dan echter vaak nog niet verdwenen. In dat geval heeft de Raad voor de Kinderbescherming de bevoegdheid om opdracht te geven tot vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering. Dat kan uiteraard alleen als de jongere en diens ouders daar aan meewerken.

De gemeente coördineert de zorg in het lokale veld, ook als het gaat om jeugdige ex-gedetineerden. Daarnaast krijgt de gemeente er na afloop van de justitiële titel voor de nazorg ook een verantwoordelijkheid bij, namelijk die van procesregisseur. De Raad voor de Kinderbescherming is op dat moment namelijk geen casusregisseur meer. De overdracht van verantwoordelijkheid wordt geregeld in het trajectberaad, in aanwezigheid van de contactpersoon van de gemeente.

Relevante wet- en regelgeving

Zie hierboven, onder 'Jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming'.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.9 De gemeente is verantwoordelijk voor het leveren van hulp en voorzieningen aan jeugdigen, na afloop van de nazorg op justitiële titel.

3.10 De Raad voor de Kinderbescherming draagt zorg voor overdracht van de procesregie rond jeugdigen die nazorg krijgen zonder justitiële titel aan de contactpersoon van de gemeente in het trajectberaad.

2.3d Uitvoering van taakstraffen

Waar gaat het om

De Raad voor de Kinderbescherming is verantwoordelijk voor het organiseren (en dus ook het betalen) van voldoende, adequate werkplekken en (erkende) gedragsinterventies, voor het ten uitvoer leggen van taakstraffen aan minderjarigen³⁷ en aan jongvolwassenen³⁸ die volgens het jeugdstrafrecht veroordeeld worden.

De Raad voor de Kinderbescherming kan de jeugdreclassering de opdracht geven om een jongere³⁹ vrijwillige begeleiding te bieden, als de condities voor de uitvoering van de taakstraf (zoals structuur) onvoldoende aanwezig zijn. Voor meer informatie hierover, zie hiervoor, onder het kopje 'Inzet jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming'.

Relevante wet- en regelgeving

Zie paragraaf 2.3.b van deze Handreiking, onder het kopje 'Jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming'.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.11 De Raad voor de Kinderbescherming overlegt met de gemeente over de mogelijkheden voor het uitvoeren van werkstraffen in de gemeente.

³⁷ Leeftijd 12-18 jaar ten tijde van het plegen van het delict.

³⁸ Leeftijd 18-23 jaar ten tijde van het plegen van het delict.

³⁹ Vrijwillige begeleiding is alleen beschikbaar voor 12-18 jarigen.

2.3e Strafrechtelijke aanpak van schoolverzuim

Waar gaat het om

De aanpak van problematisch schoolverzuim is in principe de verantwoordelijkheid van de school en de gemeente. Leerlingen van 12 jaar of ouder (tot 16 jaar of – bij het ontbreken van een startkwalificatie tot 18 jaar) die ernstig en herhaaldelijk van school verzuimen, kunnen door de leerplichtambtenaar via een proces verbaal doorgeleid worden naar het strafrechtelijke kader. Deze jongeren maken zich namelijk schuldig aan het overtreden van artikel 2, lid 3 van de Leerplichtwet.

De Raad voor de Kinderbescherming onderzoekt de situatie van de jongere en brengt op basis daarvan advies uit aan het openbaar ministerie of de rechter over een strafrechtelijk vervolg. Een Maatregel Hulp en Steun, uit te voeren door de jeugdreclassering, kan onderdeel uitmaken van de strafafdoening.

Relevante wet- en regelgeving

Leerplichtwet

Art 2, lid 3: De jongere die de leeftijd van 12 jaren heeft bereikt, is verplicht overeenkomstig de bepalingen van deze wet de school waaraan hij als leerling staat ingeschreven, geregeld te bezoeken [...].

Art 4c, lid 1: De jongere die als leerling of deelnemer van een school of instelling staat ingeschreven [...], is verplicht het volledige onderwijsprogramma, het volledige programma van de combinatie leren en werken, respectievelijk het onderwijsprogramma [...] te volgen dat door die school of instelling wordt aangeboden.

Art 16, lid 1: Het toezicht op de naleving van deze wet anders dan door de hoofden is opgedragen aan burgemeester en wethouders. Zij wijzen daartoe een of meer ambtenaren aan.

Art 16, lid 5: De ambtenaren, bedoeld in het eerste lid, tweede volzin, zijn belast met de opsporing van de bij deze wet strafbaar gestelde feiten [...].

Over de inzet van jeugdreclassering zie paragraaf 3.3.2 van deze handreiking.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.12 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het beleid rond het doorgeleiden van schoolverzuimzaken. Uitgangspunt hierbij is dat de inzet van het strafrechtelijk kader een ultieme stap is, alleen aan de orde als hulp in een vrijwillig kader niet toereikend is.

3.13 De Raad voor de Kinderbescherming is beschikbaar voor consultatie op casusniveau door leerplichtambtenaren over de wenselijkheid van doorgeleiding naar het strafrechtelijk kader of naar de jeugdbescherming.

3.14 Besluit een leerplichtambtenaar tot het opmaken van proces verbaal wegens schoolverzuim, dan overlegt de gemeente (dienst leerplicht) met de Raad voor de Kinderbescherming en het openbaar ministerie in een casusoverleg leerplichtzaken (JCO schoolverzuim) over de vervolgstappen in de casus.

2.3f Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering, onder regie van de gemeente

Waar gaat het om

De wetgeving rond de inzet van jeugdreclassering stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen.

De gemeente ziet er op toe dat de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering afspraken maken over hun samenwerking.⁴⁰ Een landelijk afsprakenkader is opgenomen in bijlage 2 van deze handreiking.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft de wettelijke taak toezicht te houden op de uitvoering van de jeugdreclassering. In dat kader ontvangt de Raad voor de Kinderbescherming op casusniveau alle de plannen van aanpak, tussenevaluaties en eindevaluaties van de gecertificeerde instelling. Aan de hand van deze informatie kan de Raad voor de Kinderbescherming zich een oordeel vormen over de mate waarin de doelen van de jeugdreclassering in elke casus wel of niet zijn gerealiseerd.

De Raad voor de Kinderbescherming heeft in dit kader ook een wettelijke aanwijzingsbevoegdheid, maar kan die alleen inzetten als er zwaarwegende redenen zijn om aan te nemen dat de opstelling van de gecertificeerde instellingen koste gaat van de effectiviteit van de interventie of de jongere benadeelt.

Relevante wetsartikelen

Wetboek van Strafrecht

Art 77hh: De Raad voor de Kinderbescherming heeft tot taak toezicht te houden op de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden als bedoeld in artikel 77f, eerste lid, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w, derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht, en artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering, en is in dat kader bevoegd de [gecertificeerde instelling] aanwijzingen te geven.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

3.15 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering (bijlage 2 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

3.16 De gemeente ziet erop toe dat de door hen gecontracteerde instellingen voor jeugdreclassering zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming nakomen. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeente hiervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering hierin structureel in gebreke blijft.

⁴⁰ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

Deel 3 Model Samenwerkingsprotocol gemeente en Raad voor de Kinderbescherming

De genummerde artikelen in dit Samenwerkingsprotocol komen overeen met die in de Handreiking voor samenwerking. Deze afspraken volgen direct uit de toepasselijke wet- en regelgeving, zoals in de Handreiking (deel 2 van deze publicatie) gemotiveerd. Bij de cursieve operationele afspraken gaat het in feite om beleidskeuzen. Afhankelijk van de lokale of regionale situatie kunnen gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming ervoor kiezen om deze werkafspraken over te nemen, ze naast zich neer te leggen, ze aan te passen of aan te vullen - altijd in het belang van de betrokken kinderen en gezinnen.

Model Samenwerkingsprotocol gemeente en Raad voor de Kinderbescherming

1. Algemene afspraken

1.1 De gemeente [.....] (hierna te noemen 'de gemeente') en de Raad voor de Kinderbescherming, regio [.....] (hierna te noemen 'Raad voor de Kinderbescherming') spreken af dat zij in de onderlinge samenwerking zullen handelen volgens de afspraken in dit protocol. Voor alle afspraken geldt dat hiervan gemotiveerd afgeweken kan worden bijvoorbeeld als de (veiligheid)situatie van het kind erom vraagt

1.2 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de afspraken in dit samenwerkingsprotocol (voor zover van toepassing) ongewijzigd overgenomen worden in de afspraken die de gemeente maakt met de gecertificeerde instellingen, het AMHK/Veilig Thuis en de jeugdhulpaanbieder(s) die door de gemeente zijn gemachtigd om een verzoek tot onderzoek in te dienen bij de Raad voor de Kinderbescherming.

1.3 De gemeente en Raad voor de Kinderbescherming wisselen beleidsinformatie uit en benutten elkaars deskundigheid bij het vormgeven van het gedwongen kader in de gemeente.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak (beleidskeuze):

- De gemeente (of het clusters van samenwerkende gemeenten) en de Raad voor de Kinderbescherming overleggen ten minste [...] keer per jaar over de samenwerking.
- De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming onderhouden contact op beleidsniveau. Stafmedewerkers en andere medewerkers kennen elkaar en kunnen elkaar (telefonisch of anderszins) consulteren.
- De Raad voor de Kinderbescherming zal aan de gemeente op geaggregeerd niveau gegevens beschikbaar stellen over de ontwikkelingen rond de inzet van het gedwongen kader en de benodigde capaciteit bij de gecertificeerde instellingen, voor zover dat nodig is als aanvulling op de gegevens die afkomstig zijn uit de landelijke ondersteuningssystemen voor de ketensamenwerking, waar gemeenten, gecertificeerde instellingen en de Raad voor de Kinderbescherming gebruik van zullen maken.

1.4 De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor de inzet van jeugdbescherming en jeugdreclassering, zoals in de hoofdstukken 2 en 3 van dit samenwerkingsprotocol uiteengezet.

De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de beschikbaarheid van jeugdhulp die in het gedwongen kader ingezet kan worden.

1.5 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het uitwisselen van kengetallen, waarop de gemeente het beleid kan baseren voor het inkopen van voldoende capaciteit bij gecertificeerde instellingen.

1.6 De gemeente, de Raad voor de Kinderbescherming, het AMHK/Veilig Thuis en de gecertificeerde instellingen evalueren ten minste een keer per jaar de gemaakte samenwerkingsafspraken.

Mogelijke aanvulling op deze afspraak:

- De Raad voor de Kinderbescherming zal naast deze terugkoppeling ook tussentijds de gemeente inlichten, als een gecertificeerde instelling ernstig in gebreke blijft.

1.7 De Raad voor de Kinderbescherming meldt de Inspectie Jeugdzorg als er gedurende de raadsbemoeyenis sprake is van een calamiteit. Onder een calamiteit wordt verstaan: overlijden van de minderjarige, poging tot suïcide, ernstige mishandeling, seksueel misbruik, vermissing of ontvoering. De Raad voor de Kinderbescherming stelt in deze gevallen ook de burgemeester van de gemeente waarin de jeugdige woonachtig is op de hoogte. De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming stemmen in dergelijke publiciteitsgevoelige casuïstiek met elkaar af - met inachtneming van eigen interne procedures- hoe zij omgaan met de media.

Mogelijke aanvulling op deze afspraak:

- De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming zoeken in publiciteitsgevoelige zaken altijd contact met elkaar. Waar nodig zal dit contact plaatsvinden op het niveau van de verantwoordelijke bestuurders (directieniveau).

1.8 Ten behoeve van de gegevensverwerking en –uitwisseling zal onder regie van de gemeente een privacyreglement worden opgesteld. Alle deelnemers die beroepshalve betrokken zijn bij enige vorm van samenwerking dienen zich te houden aan dit reglement.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

- Betrokkenen van wie gegevens worden verwerkt, moeten hiervan op de hoogte te worden gesteld, tenzij dit op zwaarwegende gronden niet wenselijk is. Voorafgaand aan de uitwisseling zal de betrokkenen gevraagd worden om toestemming tot uitwisseling van de gegevens. Bij ontbreken van toestemming zal slechts tot gegevensuitwisseling worden overgegaan voor zover dit noodzakelijk is ten behoeve van het kunnen bieden van gezamenlijke effectieve en systeemgerichte hulp, gericht op een veilige opvoedsituatie van de betrokken minderjarige, die mogelijk ernstig in zijn fysieke veiligheid of anderszins in zijn ontwikkeling wordt bedreigd.
- Per keer zal nadrukkelijk bepaald moeten worden wat de noodzaak en het doel van de gegevens uitwisseling zijn en of er geen minder ingrijpende alternatieven zijn. Persoonsgegevens zullen niet langer worden bewaard dan noodzakelijk is voor het doel van de gegevensverwerking.

2. Jeugdbescherming

2.a Procesafspraken rond de toeleiding naar de jeugdbescherming

Inschakelen van de Raad voor de Kinderbescherming

2.1 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken procesafspraken over de betrokkenheid van de Raad voor de Kinderbescherming in zaken waar jeugdhulp in gedwongen kader overwogen wordt, ook als dit (nog) niet leidt tot een verzoek tot raadsonderzoek (consultatie, advies en triage). De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken nadrukkelijk uit, dat zij de inzet van jeugdbescherming (het gedwongen kader) waar mogelijk willen voorkomen. Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming draagt hier waar mogelijk aan bij.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Overleg op casusniveau, nog voordat er een besluit is genomen tot het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek, kan op twee manieren worden gevoerd: anoniem of niet-anoniem.

- Anoniem: De gemeente, het AMHK/Veilig Thuis, een gecertificeerde instelling of een door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder kunnen gebruik maken van de deskundigheid van de Raad voor de Kinderbescherming, als zij twijfelen over de noodzaak tot het inzetten van jeugdhulp in gedwongen kader. Doen zij dit anoniem (dus zonder de persoonsgegevens van het betreffende gezin met de Raad voor de Kinderbescherming te delen), dan zal de Raad voor de Kinderbescherming alleen algemene noties kunnen geven over de mogelijkheden en criteria voor jeugdhulp in een gedwongen kader. De ouders hoeven van deze anonieme advisering niet op de hoogte te worden gesteld.
- Niet-anoniem: De gemeente kan ervoor kiezen om de Raad voor de Kinderbescherming structureel te betrekken bij casusbesprekingen (met of zonder aanwezigheid van de betrokken gezinsleden en hun sociale netwerk), zodra de inzet van jeugdbescherming overwogen wordt, maar nog voordat een besluit is genomen om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen.

Dit overleg kan verschillende vormen aannemen:

- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het adviesteam van de Raad voor de Kinderbescherming bij een ronde tafel gesprek of eigen kracht conferentie met het gezin over de aanpak van de gerezen problemen.
- Aanwezigheid (op afroep) van een medewerker van het adviesteam van de Raad voor de Kinderbescherming bij casusoverleg (door alle betrokken instanties, onder leiding van de gemeente of het gemeentelijke wijkteam) over het betreffende gezin.
- Inrichting van een regulier opschalingsoverleg (experttafel, jeugdbeschermingstafel, kamer in het veiligheids-huis of andere vorm van overleg), waar onder regie van de gemeente door alle betrokken partijen (inclusief het adviesteam van de Raad voor de Kinderbescherming) gesproken wordt over de noodzaak van de inzet van het gedwongen kader in gezinnen.
- Een andere vorm, die tot stand komen in overleg tussen de gemeente, instellingen die werken onder de regie van de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming.

2.2 De instelling die een de zaak niet-anoniem inbrengt in overleg met de Raad voor de Kinderbescherming, informeert ouders, eventuele verzorgers en kinderen ouder dan 12 jaar hierover voordat het overleg plaatsvindt, tenzij het vooraf informeren in verband met de veiligheid van het kind niet mogelijk is.

2.3 De Raad voor de Kinderbescherming levert als resultaat van deze bemoeienis een advies aan de gemeente (of de gemachtigde instelling) of een raadsonderzoek in deze situatie aangewezen is. Op basis van dit advies kan de gemeente, het AMHK/Veilig Thuis, de gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemachtigde aanbieder van jeugdhulp besluiten om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen. De Raad voor de Kinderbescherming kan ook zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten, op basis van een eigen afweging.

De Raad voor de Kinderbescherming bewaakt de ondergrens als het gaat om de veiligheid van een kind: de Raad voor de Kinderbescherming zal aangeven (zowel aan de professionals als aan het gezin) wat naar zijn oordeel in deze situatie ten minste nodig is om de veiligheid van de betrokken kinderen te waarborgen en de gang naar jeugdhulp in een gedwongen kader te voorkomen.

2.4 De gemeente besluit of (en zo ja, welke) aanbieders van jeugdhulp aangewezen worden die bij de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot raadsonderzoek kunnen indienen.⁴¹ De gemeente stelt de Raad voor de Kinderbescherming hiervan op de hoogte.

2.5 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken procesafspraken over hoe een verzoek tot raadsonderzoek in de praktijk tot stand komt.

De indieners van het verzoek maken daarbij gebruik van het Model Verzoek tot raadsonderzoek, zoals dat is opgenomen in bijlage 3 bij de handreiking 'Terughoudend waar het kan, doorpakken waar nodig'.

Vanwege de wettelijke eisen en procedurele waarborgen die aan het verzoek gesteld worden, wordt dit bij voorkeur alleen schriftelijk en via CORV ingediend, tenzij de veiligheidssituatie van het kind dit niet toelaat. Ook worden afspraken gemaakt over de wijze waarop het verzoek tot onderzoek besproken wordt.

Mogelijke aanvullingen op deze afspraak:

Dit overleg kan verschillende vormen aannemen. Voor de mogelijke varianten, zie afspraak 2.1.

Is het besluit om een verzoek tot raadsonderzoek in te dienen tot stand gekomen tijdens een casusbespreking waarbij de Raad voor de Kinderbescherming aanwezig was, dan dient de verzoekende instelling kort na het overleg [binnen ... dagen] een verzoek in bij de Raad voor de Kinderbescherming.

Is het verzoek tot raadsonderzoek niet in een casuoverleg tot stand gekomen, dan volgt overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de verzoeker (gemeente, AMHK/Veilig Thuis, gecertificeerde instelling of een door de gemeente gemachtigde jeugdhulpaanbieder).

2.6 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe te handelen als de gemeente een casus ernstig genoeg vindt voor een verzoek tot raadsonderzoek, maar de Raad voor de Kinderbescherming niet.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

De inzet van het casuoverleg is om consensus te bereiken over de noodzaak van een raadsonderzoek. Is dat niet mogelijk, dan zijn er twee mogelijkheden:

- De Raad voor de Kinderbescherming maakt een eigen afweging om al dan niet een raadsonderzoek te starten.
- Als na uitgebreid overleg toch verschil van mening blijft bestaan, kiest de Raad voor de Kinderbescherming voor zekerheid voor het kind en start een raadsonderzoek.

2.7 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het betrekken van ouders bij een verzoek tot raadsonderzoek. De instelling die bij de Raad voor de Kinderbescherming een verzoek tot raadsonderzoek indient, informeert de ouders of verzorgers en de kinderen ouder dan 12 jaar hierover. De instelling hoeft ouders of kinderen ouder dan 12 jaar niet te informeren over het indienen van een verzoek tot raadsonderzoek, als dit een kennelijke bedreiging vormt voor het kind.

⁴¹ Door de gemeente gemachtigde aanbieders van jeugdhulp dienen een verzoek tot raadsonderzoek in onder verantwoordelijkheid van de gemeente.

Criteria waaraan een verzoek tot raadsonderzoek moet voldoen

2.8 Conform de wettelijke vereisten moet in het verzoek tot raadsonderzoek uit feiten en omstandigheden concreet blijken (1) waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de jeugdige bestaat en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt, (2) welke hulpverlening volgens de verzoeker aangewezen is en (3) waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om die bedreiging af te wenden.

Mogelijke aanvullingen op deze afspraak:

Als de informatie beschikbaar is wordt ook informatie gegeven over (4) welke factoren in en om het gezin deze bedreiging veroorzaken en in stand houden en (5) welke factoren in en om het gezin de bedreiging verminderen en/of bijdragen aan een oplossing, en hoe die factoren versterkt kunnen worden.

Indien een gecertificeerde instelling verzoek indient tot een raadsonderzoek naar een (on)geboren kind van ouders van wie een ander kind al onder toezicht is gesteld, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming altijd een raadsonderzoek starten.

2.9 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de manier waarop dit redelijke vermoeden in het verzoek tot raadsonderzoek onderbouwd wordt, bijvoorbeeld door het meesturen van documenten zoals een risicotaxatie, hulpverleningsplan, gezinsplan, enzovoorts.

De indieners van een verzoek geven in ieder geval antwoord op de met een * gemarkeerde onderdelen van het Model Verzoek tot raadsonderzoek.

Verzoek tot raadsonderzoek door derden (spoedmelding) of door de Raad voor de Kinderbescherming zelf (ambtshalve)

2.10 De Raad voor de Kinderbescherming meldt via een notificatie in CORV aan de gemeente dat er een raadsonderzoek is gestart naar aanleiding van een spoedmelding door derden of een ambtshalve melding door de Raad voor de Kinderbescherming zelf.

Mogelijke aanvulling op deze afspraak:

De Raad voor de Kinderbescherming doet deze melding ook aan het casusoverleg dat onder regie van de gemeente in het leven is geroepen voor reguliere verzoeken tot raadsonderzoek.

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming kunnen hier ook andere afspraken over maken.

2.11 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de situatie waarin de Raad voor de Kinderbescherming in het kader van een andere raadstaak een zorgelijke situatie rond een minderjarige aantreft, waarbij er echter (nog) geen redenen zijn om een ambtshalve beschermingsonderzoek te starten.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

De Raad voor de Kinderbescherming brengt deze zaken in het overleg dat onder regie van de gemeente wordt gevoerd over gezinnen waarin de situatie zo zorgelijk is, dat de inzet van dwang aan de orde zou kunnen zijn.

Crisiszaken

2.12 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de bereikbaarheid in crisiszaken buiten kantooruren. De Raad voor de Kinderbescherming is 24 uur per dag, 7 dagen in de week beschikbaar voor overleg in crisissituaties, zowel voor (telefonisch) overleg als voor concrete stappen om in te grijpen bij een acute crisis.

2.13 Een verzoek tot raadsonderzoek in crisiszaken kan worden ingediend, als uit de feiten en omstandigheden concreet blijkt (1) waaruit de vermoedelijk acute en ernstig bedreigende situatie voor het kind bestaat, (2) dat in deze situatie onmiddellijk hulp moet worden geboden en (3) dat ouders deze hulp in het vrijwillig kader niet accepteren.

Mogelijke aanvulling op deze afspraak:

Indien mogelijk geeft de verzoeker daarnaast ook aan (4) welke factoren deze bedreiging veroorzaken en in stand houden, (5) welke factoren deze bedreiging verminderen en welke hulp noodzakelijk is.

2.14 Wanneer het verzoek tot raadsonderzoek in een crisizaak niet door de gemeente, een door de gemeente gemachtigde jeugdhulpaanbieder, het AMHK/Veilig Thuis of een gecertificeerde instelling wordt ingediend, informeert de Raad voor de Kinderbescherming de gemeente hierover door middel van een notificatie in CORV.

2.15 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe de Raad voor de Kinderbescherming in crisiszaken omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter. Deze afspraken sluiten aan bij de afspraken onder 2.8.

2b. Samenwerking tijdens het raadsonderzoek bescherming

Borging van de veiligheid van het kind

2.16 De gemeente is verantwoordelijk voor de continuïteit van de hulp, ook tijdens het raadsonderzoek. Die hulp is in de eerste plaats gericht op het waarborgen van de veiligheid van de kinderen in het gezin.

2.17 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming besteden altijd aandacht aan de andere minderjarige(n) die in het gezin verblijven en maken afspraken over de wijze waarop dit gebeurt.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

In veel gevallen wonen er meerdere kinderen in een gezin. Wanneer voor een van die kinderen een verzoek tot raadsonderzoek wordt ingediend, maar niet voor de andere kinderen, geeft de verzoeker aan waarom hij voor die andere kinderen een raadsonderzoek niet noodzakelijk vindt (zie ook bijlage 3: Model Verzoek tot raadsonderzoek). De Raad voor de Kinderbescherming kan in dat geval, op basis van een eigen afweging bij de start van het raadsonderzoek of op basis van de bevindingen tijdens het raadsonderzoek, zelf besluiten om een raadsonderzoek te starten naar de andere kinderen in het gezin. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeente en de verzoeker hiervan op de hoogte.

2.18 De verzoeker, de Raad voor de Kinderbescherming en – indien mogelijk – de ouders en kinderen van 12 jaar of ouder, overleggen onder regie van de gemeente over de inhoud en de uitvoering van het plan dat die veiligheid moet borgen.

Deze afspraak geldt ook voor crisissituaties en beschermingsonderzoeken die door de Raad voor de Kinderbescherming vanuit andere onderzoeken worden opgestart.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Het veiligheidsplan omvat in ieder geval de volgende afspraken over de samenwerking van de betrokken instellingen.

- Wie welke informatie aanlevert en op welke termijn.
- De planning van het verdere proces, dat er toe leidt dat het kind, indien nodig, zo spoedig mogelijk wordt beschermd.
- Of het nodig is om een arts (huisarts of jeugdgezondheidszorg) in te schakelen omwille van de veiligheid van het kind.⁴²
- De manier waarop afstemming plaatsvindt tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de instelling die namens de gemeente de regie voert over de hulp aan het gezin (wijkteam, gezinscoach of anderen). Raad voor de Kinderbescherming en de uitvoerders van het veiligheidsplan houden gedurende het raadsonderzoek contact en informeren elkaar over de voortgang.
- Wie vanuit de gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering van het plan.

Ook bevat het plan afspraken over wat er gebeurt als de uitvoering ervan stagneert of als op een andere manier onveiligheid voor het kind ontstaat.

- Als ouders of hulpverleners zich niet aan de afspraken houden of niet bereid zijn om mee te werken aan het plan, kan de gemeente aan de Raad voor de Kinderbescherming een spoedonderzoek (naar bijvoorbeeld een voorlopige ondertoezichtstelling) worden gevraagd, afhankelijk van de mate van bedreiging voor het kind.
- Als de gemeente, verzoeker of de Raad voor de Kinderbescherming onveiligheid voor het kind signaleren, leidt dit tot onmiddellijke actie in de vorm van acuut overleg tussen gemeente, verzoeker en Raad voor de Kinderbescherming. Nadere afspraken ontslaan partijen nooit van de verantwoordelijkheid om, indien nodig, zelf actie te ondernemen.

2.19 Indien ouders niet bereid zijn mee te werken aan het plan dat de veiligheid van het kind tijdens het raadsonderzoek moet bevorderen/optimaliseren, informeert de instelling die het verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend de Raad voor de Kinderbescherming hierover. Vervolgens overweegt de Raad voor de Kinderbescherming een voorlopige kindbeschermingsmaatregel te vragen.

2.20 In het belang van de betrokken kinderen duren raadsonderzoeken in principe zo kort mogelijk. De duur van het raadsonderzoek wordt ook bepaald door de tijd die nodig is om op een zorgvuldige manier te kunnen beoordelen of ingrijpen in het ouderlijk gezag noodzakelijk is. Daar hoort onder andere bij dat ouders de gelegenheid krijgen om op het concept raadsrapport te reageren.⁴³

2.21 De Raad voor de Kinderbescherming houdt de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend en de ouders gedurende het raadsonderzoek op de hoogte van de vorderingen en de stand van zaken in het raadsonderzoek.

2.22 Als één van de betrokken partijen (de gemeente, de instelling die een verzoek tot raadsonderzoek heeft ingediend, de Raad voor de Kinderbescherming of ouders) signaleert dat er een onveilige situatie voor het kind ontstaat, volgt acuut overleg.

Gesloten jeugdzorg tijdens het raadsonderzoek

2.23 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de samenwerking, als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten plaatsing noodzakelijk is.

⁴² Bij (vermoeden van) fysieke kindermishandeling is het uitgangspunt om een (forensisch) arts te betrekken.

⁴³ Op dit moment geldt voor een raadsonderzoek bescherming een landelijke norm voor de doorlooptijd van acht weken (van verzoek tot onderzoek tot het nemen van een besluit over het indienen van een verzoek tot het opleggen van een kindbeschermingsmaatregel bij de rechter), inclusief de wettelijke termijnen (bijvoorbeeld voor het recht op inzage en reactie door de betrokken ouders). De Raad voor de Kinderbescherming wordt geacht deze norm in ten minste 80% van de zaken te halen.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Als tijdens het raadsonderzoek blijkt dat gesloten jeugdhulp aangewezen is, dan overlegt de Raad voor de Kinderbescherming hierover met de gemeente.⁴⁴ Uitgangspunt is dat zowel de vereiste verklaring dat gesloten jeugdhulp noodzakelijk is als de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper afgegeven worden door dezelfde instelling. In principe is dat de gemeente.

Als de Raad voor de Kinderbescherming over de meest actuele informatie beschikt of als de gemeente nog helemaal geen bemoeienis met het gezin heeft gehad⁴⁵, levert de Raad voor de Kinderbescherming de verklaring van de noodzaak tot gesloten jeugdhulp en de instemming van een gekwalificeerde gedragswetenschapper.

Als de Raad voor de Kinderbescherming gesloten jeugdhulp noodzakelijk vindt, maar de gemeente vindt dat niet, dan levert de Raad voor de Kinderbescherming zelf de verklaring van de noodzaak en de instemming van de gekwalificeerde gedragswetenschapper.

2c. De afronding van het raadsonderzoek

Als de Raad voor de Kinderbescherming een maatregel vraagt

2.24 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe de Raad voor de Kinderbescherming omgaat met de wettelijke verplichting tot het opnemen van een gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Er zijn hierbij in grote lijnen twee mogelijkheden:

- De Raad voor de Kinderbescherming maakt een keuze uit een lijst met gecertificeerde instellingen, verstrekt door de gemeente.
- In elke individuele casus overlegt de Raad voor de Kinderbescherming en de gemeente over het opnemen van een specifieke gecertificeerde instelling in het rekest.

2.25 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over hoe om te gaan met de wettelijke verplichting⁴⁶ tot het overleggen van een besluit van het college bij het vragen van een machtiging uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling, behalve als in het belang van het kind deze stap kan worden overgeslagen. Uitgangspunt daarbij is het belang van snelheid en het voorkomen van bureaucratische belemmeringen.

⁴⁴ In de praktijk zal dit overleg meestal, onder regie van de gemeente, plaatsvinden tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de door de gemeente gemachtigde instelling (AMHK, gecertificeerde instelling of aangewezen jeugdhulpaanbieder).

⁴⁵ Bijvoorbeeld doordat het raadsonderzoek is gestart op basis van een spoedmelding door derden of op basis van een melding door de Raad voor de Kinderbescherming zelf.

⁴⁶ Burgerlijk Wetboek 1:265b, lid 2.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Er zijn verschillende mogelijkheden om deze afspraken verder in te vullen. Hieronder volgen twee modellen.

1. De gemeente kiest ervoor om waar mogelijk geen besluit van het college af te geven.⁴⁷

Bij dit model passen de volgende afspraken:

- a. De Raad voor de Kinderbescherming heeft geen besluit van het college nodig, wanneer de gemeente zelf (of de door de gemeente daartoe gemachtigde instelling) het verzoek tot raadsonderzoek indiende.
- b. In alle andere gevallen is wel een besluit van het college nodig. Daarvoor gelden de afspraken onder punt 2a tot en met 2e.

2. De gemeente kiest ervoor om waar mogelijk wel een besluit van het college af te geven.

Bij dit model passen de volgende afspraken:

- a. De Raad voor de Kinderbescherming overlegt in principe altijd een besluit van het college aan de rechter bij het vragen van een machtiging uithuisplaatsing. Er zijn drie uitzonderingen op deze regel, namelijk (1) als er sprake is van een crisistaak (spoedmaatregel), (2) als de gemeente geen besluit wil afgeven maar de Raad voor de Kinderbescherming een machtiging uithuisplaatsing wel noodzakelijk acht (verschil van mening) of (3) als er sprake is van andere omstandigheden, waarin het belang van het kind dit vergt (ter beoordeling van de rechter).
- b. Als er in het vrijwillig kader een besluit voor een uithuisplaatsing is afgegeven door de gemeente zorgt de gemeente (of de door de gemeente gemachtigde instelling) ervoor dat de Raad voor de Kinderbescherming tijdig over het gemeentelijk besluit beschikt.
- c. Als er geen gemeentelijk besluit in het vrijwillig kader is afgegeven, vraagt de Raad voor de Kinderbescherming aan de gemeente om zo'n besluit te nemen, voordat bij de rechter een verzoek om een machtiging tot uithuisplaatsing wordt ingediend. In dit geval informeert de Raad voor de Kinderbescherming de ouders dat zij dit verzoek aan de gemeente hebben gedaan. De Raad voor de Kinderbescherming voorziet de gemeente daarbij op gestandaardiseerde wijze van de benodigde informatie en informeert de gemeente over de mening van cliënten (belanghebbenden) met betrekking tot uithuisplaatsing in het kader van een ondertoezichtstelling.
- d. De gemeente zorgt ervoor dat het besluit van het college zo snel mogelijk, maar uiterlijk binnen vijf werkdagen tot stand komt. De Raad voor de Kinderbescherming ontvangt nog dezelfde dag een afschrift van het besluit.
- e. Als de gemeente om redenen van procedurele of inhoudelijke aard geen besluit van het college tot uithuisplaatsing afgeeft, dan krijgt de Raad voor de Kinderbescherming ook hiervan bericht, onder opgaaf van redenen.

In beide modellen geldt de volgende afspraak:

- Als de Raad voor de Kinderbescherming bij zijn verzoek aan de rechter geen besluit van het college kan overleggen, dan vermeldt de Raad voor de Kinderbescherming in het verzoek wat voor de gemeente de redenen zijn geweest om af te zien van het nemen van een besluit. De Raad voor de Kinderbescherming vermeldt tevens voor welke verblijfplaats de machtiging wordt gevraagd.

2.26 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat het plan voor de borging van de veiligheid in het gezin van kracht blijft, in ieder geval totdat de rechter een uitspraak heeft gedaan op het verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming en de jeugdhulp in gedwongen kader daadwerkelijk van start is gegaan, maar zo mogelijk ook daarna, om de continuïteit van de hulp te waarborgen.

⁴⁷ Deze keuze zal wel nog met de kinderrechters overlegd moeten worden.

Als de Raad voor de Kinderbescherming geen maatregel vraagt

2.27 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de werkwijze in gevallen waarin de Raad voor de Kinderbescherming afziet van het vragen van een maatregel en voortzetting van hulp in het vrijwillig kader gewenst is.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

Wanneer Raad voor de Kinderbeschermingen de instelling die het verzoek tot raadsonderzoek ingediend had het eens zijn over de voortzetting van een vrijwillig hulpverleningstraject, vindt er een overdracht plaats aan degene die verantwoordelijk is voor dit traject. Hierover worden nadere afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over eventuele warme overdrachten of aanpassingen aan het veiligheidsplan.

Als tijdens het vrijwillige hulpverleningstraject blijkt dat de hulp stagneert of niet het beoogde resultaat oplevert, doet de verzoeker opnieuw een verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming om een onderzoek in te stellen. Dat verzoek bevat in ieder geval een beschrijving van de laatste ontwikkelingen in het hulpverleningstraject en de redenen waarom dat traject stagneert of niet het beoogde resultaat oplevert.

Er zijn in dat geval twee mogelijkheden voor een vervolg:

1. Dit verzoek tot raadsonderzoek wordt opnieuw besproken in overleg met de verzoeker, de ouders en de Raad voor de Kinderbescherming, onder regie van de gemeente of een door de gemeente aangewezen jeugdhulpaanbieder.
2. Een andere mogelijkheid is het raadsonderzoek direct te heropenen. Raad voor de Kinderbescherming, hulpverleners en ouders moeten dan bij het 'aanhouden' of 'teruggeven' van het raadsonderzoek heldere afspraken maken over de voorwaarden (inclusief termijnen). Schending van deze voorwaarden leidt dan tot een heropening van het onderzoek.

2.28 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over de procedure indien de burgemeester een zaak die voor de Raad voor de Kinderbescherming geen aanleiding is om een kindbeschermingsmaatregel te vragen, toch aan de rechter voor wil leggen.

Mogelijke concrete invulling van deze afspraak:

De Raad voor de Kinderbescherming deelt het besluit om geen maatregel te vragen schriftelijk mee aan degene die namens de gemeente (of door gemeente gemachtigd) het verzoek tot onderzoek indiende. Desgewenst zal de Raad voor de Kinderbescherming de uitkomst van zijn onderzoek aan deze verzoeker toelichten. De gemeente of de door de gemeente gemachtigd instelling kan de casus vervolgens voorleggen aan de burgemeester.

De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de burgemeester dit verzoek alleen in behandeling neemt, als het gaat om verschil van mening over de ernst van de ontwikkelingsbedreiging van het kind en niet als het gaat om verschil van mening over de mogelijkheden voor hulp in het vrijwillige kader.

In verband met de rechtszekerheid voor ouders en kinderen, besluit de burgemeester binnen twee weken nadat de zaak aan hem is voorgelegd, of hij de Raad voor de Kinderbescherming zal verzoeken om de zaak alsnog aan de rechter voor te leggen.

Afgesproken wordt dat de burgemeester het verzoek aan de raad voor de Kinderbescherming schriftelijk doet en deze met redenen omkleed en dat de Raad deze te samen met de raadsrapportage (waarin de conclusie wordt getrokken dat een kindbeschermingsmaatregel niet nodig is) aan de rechter voorlegt.

2d. Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

2.29 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming (bijlage 1 bij deze handreiking) hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

2.30 De gemeente ziet er op toe dat de door hen gecontracteerde gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming nakomen. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeente ervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming hierin structureel in gebreke blijft.

2e. De samenwerking als het certificaat van een instelling is geschorst of ingetrokken

2.31 De gemeente informeert de Raad voor de Kinderbescherming onverwijld over schorsing of intrekking van het certificaat van een instelling die in opdracht van de rechter een lopende kinderschermingsmaatregel uitvoert. De Raad voor de Kinderbescherming dient, zodra de gemeente aangeeft dat het certificaat van een instelling geschorst of ingetrokken is, een verzoek in bij de rechter voor het aanwijzen van een andere gecertificeerde instelling. Gemeente en Raad voor de Kinderbescherming werken hierbij samen, conform de afspraken onder 2.24.

3. Jeugdreclassering en jeugdstrafrecht

3a. Samenwerking rond ZSM, JCO+ en Veiligheidshuis

3.1 De gemeente en Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het raadplegen van de Verwijsindex risicojongeren (VIR) door de Raad voor de Kinderbescherming in het kader van jeugdstrafrechtzaken. De Raad voor de Kinderbescherming kan de VIR raadplegen, voor zover het gaat om jongeren die al bij de Raad voor de Kinderbescherming bekend zijn.

3.2 De gemeente maakt de afspraak met alle instellingen die onder de regie van de gemeente opereren, dat zij kinderen en jongeren over wie zij zich zorgen maken, melden bij de VIR.

3.3 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over deelname en informatie-uitwisseling in het lokale Veiligheidshuis, met inachtneming van de bestaande afspraken in het Landelijk Kader Veiligheidshuizen.

3b. Toeleiding naar de jeugdreclassering

Jeugdreclassering in opdracht van het OM of de rechter

3.4 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken als uitgangspunt af dat de Raad voor de Kinderbescherming in elk strafonderzoek nagaat of er al hulp wordt geboden onder regie van de gemeente aan de jeugdige of diens gezin. Is dat het geval, dan zal de Raad voor de Kinderbescherming de instelling die deze hulp biedt benaderen als informant.

Jeugdreclassering in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming

3.5 De Raad voor de Kinderbescherming maakt afspraken met de gemeente over de inzet van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering. De Raad voor de Kinderbescherming informeert de gemeente via een notificatie in CORV over de inzet van vrijwillige begeleiding door de jeugdreclassering, in opdracht van de Raad voor de Kinderbescherming.

Jeugdreclassering bij een gedragsmaatregel

3.6 De gemeente voorziet de Raad voor de Kinderbescherming en 3RO van informatie over de gecertificeerde instellingen die beschikbaar zijn voor het uitvoeren van een onderzoek naar de haalbaarheid van een maatregel betreffende het gedrag, en - als de rechter de maatregel oplegt - voor de coördinatie van de maatregel en voor toezicht en begeleiding van de veroordeelde jongere of jongvolwassene.

3c. Nazorg na detentie

Nazorg op justitiële titel

3.7 De Raad voor de Kinderbescherming meldt als voorzitter van het trajectberaad de uitstroom van jongeren en jongvolwassenen uit een justitiële jeugdinrichting aan de gemeente waarnaar zij uitstromen.

3.8 De gemeente informeert de Raad voor de Kinderbescherming wie namens de gemeente als contactpersoon optreedt rond de nazorg na opname in een justitiële jeugdinrichting. De Raad voor de Kinderbescherming nodigt deze gemeentelijk contactpersoon uit voor het trajectberaad. De contactpersoon adviseert in het trajectberaad de justitiële ketenpartners over de beschikbaarheid en de mogelijke inzet van gemeentelijke voorzieningen.

Nazorg zonder justitiële titel

3.9 De gemeente is verantwoordelijk voor het leveren van hulp en voorzieningen aan jeugdigen, na afloop van de nazorg op justitiële titel.

3.10 De Raad voor de Kinderbescherming draagt zorg voor overdracht van de procesregie rond jeugdigen die nazorg krijgen zonder justitiële titel aan de contactpersoon van de gemeente in het trajectberaad.

3d. Uitvoering taakstraffen

3.11 De Raad voor de Kinderbescherming overlegt met de gemeente over de mogelijkheden voor het uitvoeren van werkstraffen in de gemeente.

3e. Strafrechtelijke aanpak schoolverzuim

3.12 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming maken afspraken over het beleid rond het doorgeleiden van schoolverzuimzaken. Uitgangspunt hierbij is dat de inzet van het strafrechtelijk kader een ultieme stap is, alleen aan de orde als hulp in een vrijwillig kader niet toereikend is.

3.13 De Raad voor de Kinderbescherming is beschikbaar voor consultatie op casusniveau door leerplichtambtenaren over de wenselijkheid van doorgeleiding naar het strafrechtelijk kader of naar de jeugdbescherming.

3.14 Besluit een leerplichtambtenaar tot het opmaken van proces verbaal wegens schoolverzuim, dan overlegt de gemeente (dienst leerplicht) met de Raad voor de Kinderbescherming en het openbaar ministerie in een casusoverleg leerplichtzaken (JCO schoolverzuim) over de vervolgstappen in de casus.

3f. Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

3.15 De gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming spreken af dat de gemeente het landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering (bijlage 2 bij de handreiking 'Terughoudend waar het kan, doorpakken waar nodig') hanteert als voorwaarde bij de contractering van de gecertificeerde instellingen. De Raad voor de Kinderbescherming conformeert zich aan dit landelijk kader.

3.16 De gemeente ziet erop toe dat de door hen gecontracteerde instellingen voor jeugdreclassering zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken met de Raad voor de Kinderbescherming nakomen. De Raad voor de Kinderbescherming stelt de gemeente hiervan op de hoogte als een gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering hierin structureel in gebreke blijft.

Deel 4

Bijlagen: hulpmiddelen voor de samenwerking

Bijlage 1. Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

Bijlage 2. Afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

Bijlage 3. Model Verzoek tot raadsonderzoek

Bijlage 4. Model Veiligheidsplan

Bijlage 1

Landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming

De kinderschermingswetgeving (zowel de huidige als de herziene, waarvan de invoering is voorzien per 1 januari 2015) stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland, NIDOS.

De gemeente ziet er op toe dat de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdbescherming afspraken maken over hun samenwerking.⁴⁸

1. Niet-verlenging van een ondertoezichtstelling, niet-verlenging van een uithuisplaatsing of tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

Waar gaat het om

Een kinderschermingsmaatregel (ondertoezichtstelling, uithuisplaatsing) eindigt van rechtswege op de einddatum die de rechter in zijn uitspraak heeft aangegeven. De gecertificeerde instelling die de maatregel uitvoert, kan ervoor kiezen om bij de rechter om een verlenging te vragen. In dat geval heeft de Raad voor de Kinderbescherming geen rol.

De gecertificeerde instelling kan er ook voor kiezen om de maatregel te beëindigen. Dat kan op de datum waarop de maatregel van rechtswege afloopt, maar ook al eerder, als blijkt dat de hulp goed verloopt en de maatregel niet langer nodig is. In beide gevallen toetst de Raad voor de Kinderbescherming dit voornemen van de gecertificeerde instelling.

De Raad voor de Kinderbescherming toetst ook het voornemen van de gecertificeerde instelling om een uithuisplaatsing te beëindigen en het kind weer terug naar huis te laten gaan, ook als de ondertoezichtstelling daarbij in stand blijft.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taken afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

⁴⁸ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

Relevante wetsartikelen

Niet-verlenging van de ondertoezichtstelling

Burgerlijk Wetboek

Art 265j, lid 1: Indien de gecertificeerde instelling [...] oordeelt dat niet-verlenging van de ondertoezichtstelling, bedoeld in artikel 260, tweede lid, of niet-verlenging van de machtiging tot uithuisplaatsing, bedoeld in artikel 265c, tweede lid, aangewezen is, doet zij hiervan tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de duur van de ondertoezichtstelling of machtiging tot uithuisplaatsing en onder overlegging van een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling of de uithuisplaatsing mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Tussentijdse beëindiging van een uithuisplaatsing

Burgerlijk Wetboek

Art 265j, lid 2: De gecertificeerde instelling [...] kan een uithuisplaatsing gedurende de termijn waarvoor zij is toegestaan beëindigen. De gecertificeerde instelling [...] doet van het voornemen daartoe tijdig doch uiterlijk een maand voor het voorgenomen tijdstip van beëindiging en onder overlegging van een verslag van het verloop van de uithuisplaatsing, mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Jeugdwet

Art 6.1.12, lid 6: Het college doet aan de Raad voor de Kinderbescherming mededeling van het vervallen van de machtiging op grond van het vierde lid, alsmede van het besluit geen nieuwe machtiging aan te vragen na afloop van de geldigheidsduur van een machtiging. De jeugdhulpaanbieder doet aan de Raad voor de Kinderbescherming mededeling van een besluit tot schorsing en intrekking als bedoeld in het vijfde lid.

Wettelijke vereisten aan de gecertificeerde instellingen bij toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming

Burgerlijk Wetboek

Art 1:265k, lid 1-2:

1. Verzoeken op grond van deze afdeling worden schriftelijk gedaan. Voor zover zij aan de kinderrechter zijn gericht, kunnen zij worden ingediend zonder advocaat.
2. De gecertificeerde instelling [...] die een verzoek indient of ter terechtzitting wordt opgeroepen, zendt bij het verzoekschrift of onverwijld na de oproep, het plan, bedoeld in [de Jeugdwet], en een verslag van het verloop van de ondertoezichtstelling aan de kinderrechter.
3. Het plan en het verslag, bedoeld in het tweede lid, worden eveneens gezonden aan de Raad voor de Kinderbescherming.
4. De verzoeken die de gecertificeerde instelling [...] ter uitvoering van haar taak tot de rechter richt, kunnen worden ingediend zonder advocaat en worden kosteloos behandeld; de grossen, afschriften en uittreksels, die zij tot dat doel aanvraagt, worden haar door de griffiers vrij van alle kosten uitgereikt.

Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdbescherming

1. Conform de wettelijke bepalingen verzoekt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming een toets uit te voeren op de beslissing tot niet verlenging ondertoezichtstelling, niet verlenging uithuisplaatsing en/of tussentijdse beëindiging uithuisplaatsing.
De Raad voor de Kinderbescherming toetst of er naar zijn oordeel inderdaad geen gronden meer bestaan voor (verlenging van) de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing. De veiligheid en het ontwikkelperspectief van het kind staan hierbij centraal.
2. De Raad voor de Kinderbescherming informeert de ouders, minderjarigen en belanghebbenden al tijdens het raadsonderzoek over de toetsende taak van de Raad voor de Kinderbescherming.
3. Bij een voornemen tot niet-verlenging van de ondertoezichtstelling stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming uiterlijk 10 weken tevoren op de hoogte.
4. Bij een voornemen tot beëindiging van de uithuisplaatsing stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming direct na het nemen van de kernbeslissing tot terugplaatsing. Als het gaat om een beslissing om geen verlenging van de machtiging uithuisplaatsing te vragen, meldt de gecertificeerde instelling dit bij voorkeur 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing.
5. De gecertificeerde instelling wacht met het feitelijk terugplaatsen van het kind tot de Raad voor de Kinderbescherming schriftelijk heeft laten weten akkoord te gaan met niet verlenging of – als de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek instelt en een verzoek indient bij de rechter om de maatregel te verlengen – tot de kinderrechter een uitspraak heeft gedaan.

6. De Raad voor de Kinderbescherming bericht uiterlijk een week na ontvangst van de mededeling, schriftelijk aan de gecertificeerde instelling of er al dan niet een onderzoek wordt ingesteld.
7. Als er een onderzoek wordt ingesteld, wordt dit in beginsel binnen drie weken afgerond.
8. Indien de plaatsing feitelijk eindigt zonder voorafgaand besluit ('crisisituaties') stelt de gecertificeerde instelling de Raad voor de Kinderbescherming hiervan zo snel mogelijk in kennis, uiterlijk binnen twee weken na de beëindiging van de plaatsing.
9. Hangende de toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming, draagt de gecertificeerde instelling zorg voor de verlenging van de ondertoezichtstelling en/of machtiging uithuisplaatsing.
10. De gecertificeerde instelling stuurt de Raad voor de Kinderbescherming documenten waaruit duidelijk wordt hoe de veiligheids-toets heeft plaatsgevonden, welke afwegingen en beoordelingen zijn gemaakt ten aanzien van de gekozen oplossingen voor de eerder geconstateerde onveiligheid.
In ieder geval ontvangt de Raad voor de Kinderbescherming de ingevulde Deltaveiligheidslijst of een ander ingevuld risicotaxatieformulier. Daarnaast stuurt de gecertificeerde instelling bij een voorgenomen thuisplaatsing het laatste plan van aanpak naar de Raad voor de Kinderbescherming en bij een beëindiging van de ondertoezichtstelling de evaluatie van de rapportage (afsluitrapportage). Indien aanwezig stuurt de gecertificeerde instelling overige nuttige informatie betreffende het verloop van de hulp mee zoals het indicatiebesluit, rapportage van de jeugdhulpaanbieder, (recent) diagnostisch materiaal.
11. Is de melding compleet, dan bericht de Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling binnen een week of de Raad voor de Kinderbescherming akkoord gaat met het voorgenomen besluit.
12. Als de Raad voor de Kinderbescherming van mening is dat de aangeleverde informatie onvoldoende is, dan verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming zo spoedig mogelijk, maar in ieder geval binnen een week de gecertificeerde instelling de aanvullende informatie aan te leveren. De gecertificeerde instelling reageert binnen een week door de alsnog compleet te maken. Als de gevraagde informatie achterwege blijft, start de Raad voor de Kinderbescherming zelf een onderzoek, uiterlijk binnen tien dagen na binnenkomst van de melding.
13. De Raad voor de Kinderbescherming doet de toetsing in beginsel op de stukken af, tenzij de informatie aanwijzingen bevat dat er nog steeds gronden voor de ondertoezichtstelling of uithuisplaatsing zijn.
14. De Raad voor de Kinderbescherming verricht de toetsing aan de hand van een beoordelingsformulier. Hiermee wordt nagegaan of de benodigde stukken door de gecertificeerde instelling toegestuurd zijn en of deze voldoende inhoudelijke informatie bevat. De Raad voor de Kinderbescherming toetst alle mededelingen van de gecertificeerde instelling, ook de mededelingen die te laat zijn. In de toetsing bij de beëindiging van de ondertoezichtstelling wordt de afweging gemaakt of de gronden niet langer aanwezig zijn, de doelen zijn behaald de veiligheid van het kind gewaarborgd is en of in de noodzakelijke hulpverlening wordt voorzien. In de toetsing of terugplaatsing wordt getoetst of de veiligheid van het kind in brede zin gewaarborgd is en of de nog in te zetten hulpverlening naar verwachting deze veiligheid zal bevorderen en waarborgen.
15. De Raad voor de Kinderbescherming treedt in overleg met gecertificeerde instelling als de Raad voor de Kinderbescherming op basis van de beschikbare informatie van mening is dat er een verzoek aan de rechter tot verlenging van de ondertoezichtstelling en/of verzoek aan de rechter (tot verlenging van de duur van de) machtiging uithuisplaatsing moet worden overwogen. Wanneer het overleg niet tot overeenstemming leidt, stelt de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek in en legt de zaak, indien nodig, aan de kinderrechter voor.
16. De Raad voor de Kinderbescherming legt de weging vast in de beoordelingsformulieren en stuurt een kopie aan de gecertificeerde instelling. De Raad voor de Kinderbescherming geeft in de brief aan de gecertificeerde instelling gemotiveerd aan hoe de Raad voor de Kinderbescherming tot zijn instemming is gekomen of waarom tot een onderzoek werd besloten.

2. Verzoek om een gezagsbeëindigende maatregel vanuit een lopende ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing

Waar gaat het om

De gecertificeerde instelling kan tijdens een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing (of in het zicht van het aflopen van de termijn ervan) aan de Raad voor de Kinderbescherming vragen om een onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel in te stellen. De gecertificeerde instelling doet zo'n verzoek als duidelijk wordt dat de ouder niet in staat is om de verzorging en opvoeding van het kind weer zelf ter hand te nemen binnen een termijn die verantwoord is voor het kind en diens ontwikkeling.

De gecertificeerde instelling zal zijn verzoek voldoende moeten onderbouwen.

Als de Raad op basis van de uitkomsten van het raadsonderzoek besluit om geen verzoek bij de rechter in te dienen tot beëindiging van het gezag, dan kan de gecertificeerde instelling aan de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken om de zaak toch ter beoordeling aan de rechter voor te leggen. De Raad voor de Kinderbescherming is verplicht om aan dit verzoek te voldoen.

De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk wetboek

Art 1:266, lid 1-2:

1. De rechtbank kan het gezag van een ouder beëindigen indien:
 - a. een minderjarige zodanig opgroeit dat hij in zijn ontwikkeling ernstig wordt bedreigd, en de ouder niet de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding, bedoeld in artikel 247, tweede lid, in staat is te dragen binnen een voor de persoon en de ontwikkeling van de minderjarige aanvaardbaar te achten termijn, of
 - b. de ouder het gezag misbruikt.
2. Het gezag van de ouder kan ook worden beëindigd indien het gezag is geschorst, mits aan het eerste lid is voldaan.'

Art 267, lid 1-2:

1. Beëindiging van het gezag kan worden uitgesproken op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming of het openbaar ministerie. Tevens is degene die niet de ouder is en de minderjarige gedurende ten minste een jaar als behorende tot zijn gezin verzorgt en opvoedt bevoegd tot het doen van het verzoek indien de Raad voor de Kinderbescherming niet tot een verzoek overgaat.
2. Indien de Raad voor de Kinderbescherming niet tot een verzoek als bedoeld in het eerste lid overgaat nadat hij een verzoek tot onderzoek hiertoe van de gecertificeerde instelling die de ondertoezichtstelling over de minderjarige uitvoert, heeft ontvangen, deelt hij dit schriftelijk mee aan die gecertificeerde instelling. De gecertificeerde instelling kan na ontvangst van die mededeling de Raad voor de Kinderbescherming verzoeken het oordeel van de rechtbank te vragen of beëindiging van het gezag het noodzakelijk is. De Raad voor de Kinderbescherming die van de gecertificeerde instelling zodanig verzoek ontvangt, vraagt binnen twee weken na de dagtekening van dat verzoek het oordeel van de rechtbank of een beëindiging van het gezag moet volgen. In dat geval kan de rechtbank de beëindiging van het gezag ambtshalve uitspreken

Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling

17. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen maken afspraken over de onderbouwing van het verzoek tot beëindiging van het gezag en over de afhandeling ervan.

Wanneer de Raad voor de Kinderbescherming na onderzoek besluit om geen gezagsbeëindigende maatregel te vragen, deelt de Raad dit schriftelijk mee aan de gecertificeerde instelling die het verzoek tot onderzoek indiende. Desgewenst zal de Raad de uitkomst van het onderzoek toelichten. Als in dat geval de gecertificeerde instelling de zaak toch voor een beoordeling aan de rechter wil laten voorleggen, dan laat men dat in verband met de rechtszekerheid voor ouders, binnen een redelijke termijn (bijvoorbeeld binnen twee weken) weten aan de Raad voor de Kinderbescherming.

3. Het advies van de Raad voor de Kinderbescherming bij een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing die 2 jaar heeft geduurd

Waar gaat het om

Als de gecertificeerde instelling bij de rechter een verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing vraagt en die uithuisplaatsing al twee jaar of langer heeft geduurd, dan brengt de Raad voor de Kinderbescherming een advies uit aan de rechter. De vraag die de Raad voor de Kinderbescherming in het advies beantwoordt, is of de ondertoezichtstelling niet onnodig wordt verlengd. In veel gevallen ligt dat namelijk niet voor de hand: na twee jaar uithuisplaatsing is het meestal in het belang van kinderen om permanent in het pleeggezin te blijven en daar ook duidelijkheid over te krijgen. Beëindiging van het gezag is dan meer in het belang van de betrokken kinderen. De Raad voor de Kinderbescherming kan daarnaast ook van oordeel zijn dat het kind naar de eigen ouders kan terugkeren, omdat de situatie bij hen sterk ten goede is veranderd en zij de noodzakelijke hulp aanvaarden.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze toetsende taak afspraken met de gecertificeerde instellingen. De gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek

Art 265j, lid 3: Indien een ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing twee jaar of langer heeft geduurd, gaat het verzoek tot verlenging van de ondertoezichtstelling en uithuisplaatsing van de gecertificeerde instelling [...] vergezeld van een advies van de Raad voor de Kinderbescherming met betrekking tot de verlenging van die ondertoezichtstelling. De gecertificeerde instelling [...] doet van het voornemen tot een voornoemd verzoek tijdig doch uiterlijk twee maanden voor het verstrijken van de ondertoezichtstelling mededeling aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Wat afspreken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling

18. Bij een voornemen tot een verlenging van een ondertoezichtstelling met een machtiging uithuisplaatsing die twee jaar duurt, stuurt de gecertificeerde instelling 10 weken voor het verstrijken van de machtiging uithuisplaatsing alle relevante documenten naar de Raad voor de Kinderbescherming: de evaluatie van het plan van aanpak, het nieuwe indicatiebesluit, het verzoekschrift en het plan van aanpak voor de komende periode.

In deze documenten staat de afweging waarom deze verlenging de meest geëigende maatregel is en de andere maatregelen niet.

19. Op grond van deze documenten brengt de Raad voor de Kinderbescherming advies uit aan de kinderrechter.

20. Is de informatie van de gecertificeerde instelling niet compleet en kan de Raad voor de Kinderbescherming daardoor niet adviseren, dan vraagt de Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling om aanvullende informatie. Als die informatie er binnen een week niet is, volgt overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling.

21. De Raad voor de Kinderbescherming rondt het advies binnen een week af.

22. Adviseert de Raad voor de Kinderbescherming om in te stemmen met het verlengingsverzoek, dan stuurt de Raad voor de Kinderbescherming de gecertificeerde instelling een aan de kinderrechter gerichte, gemotiveerde adviesbrief.

De gecertificeerde instelling stuurt deze adviesbrief van de Raad voor de Kinderbescherming mee met het verlengingsverzoek. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt een kopie van de adviesbrief aan de belanghebbenden. Eventuele reacties van deze belanghebbenden stuurt de Raad voor de Kinderbescherming zo snel mogelijk door aan de gecertificeerde instelling.

23. Adviseert de Raad voor de Kinderbescherming om niet in te stemmen met het verlengingsverzoek, wordt belangrijke informatie gemist of bestaan er aarzelingen, dan volgt overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling. Als de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen het in dat overleg eens worden, dan zijn er drie mogelijkheden:

- a. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert alsnog positief over het verlengingsverzoek.
- b. De gecertificeerde instelling en de Raad voor de Kinderbescherming zijn het erover eens dat het kind terug kan naar de eigen ouders. Er zijn dan twee mogelijkheden. Ofwel de gecertificeerde instelling past het verzoekschrift aan. De instelling vraagt in dat geval ofwel alleen een verlenging van de ondertoezichtstelling (met eventueel een verlenging van de uithuisplaatsing voor korte duur, om de terugkeer naar het eigen gezin voor te bereiden). Ofwel de gecertificeerde instelling ziet af van een verzoekschrift. De ondertoezichtstelling verloopt dan om de door de rechter uitgesproken einddatum.
- c. De gecertificeerde instelling vraagt de Raad voor de Kinderbescherming om onderzoek naar een gezagsbeëindigende maatregel en de gecertificeerde instelling informeert hierover de ouders. De gecertificeerde instelling vraagt verlenging van de ondertoezichtstelling met uithuisplaatsing om de Raad voor de Kinderbescherming tijd te geven om een onderzoek te doen.

De Raad voor de Kinderbescherming stuurt de gecertificeerde instelling in alle gevallen een aan de kinderrechter gerichte gemotiveerde adviesbrief met een kopie aan de belanghebbenden. Desgewenst stuurt de gecertificeerde instelling een reactie op het raadsadvies mee naar de kinderrechter, de Raad voor de Kinderbeschermingen belanghebbenden.

Als de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling het in dat overleg niet eens worden, dan de Raad voor de Kinderbescherming een onderzoek naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel die past bij het perspectief van de minderjarige. De Raad voor de Kinderbeschermingen de gecertificeerde instelling spreken af wie hierover de ouders informeert. De Raad voor de Kinderbescherming stuurt de gecertificeerde instelling een adviesbrief met daarin de motivatie voor het opstarten van een onderzoek en stuurt daarvan een kopie aan de belanghebbenden. De Raad voor de Kinderbescherming doet onderzoek en stuurt het adviesrapport en eventueel rekest naar kinderrechter, de gecertificeerde instellingen en belanghebbenden, uiterlijk één week voor de zittingsdatum.

24.

De gecertificeerde instelling dient het verzoekschrift in, uiterlijk acht weken voor de datum waarop de lopende kindbeschermingsmaatregel van rechtswege eindigt.

De gecertificeerde instelling voegt bij het verzoekschrift de adviesbrief van de Raad voor de Kinderbescherming. Leidt het verschil van inzicht tussen de Raad voor de Kinderbeschermingen de gecertificeerde instelling tot een raadsonderzoek, dan meldt de gecertificeerde instelling dat het advies van de Raad voor de Kinderbescherming (inclusief onderbouwing in de vorm van een raadsrapport) uiterlijk een week voor de zitting bij de kinderrechter binnen is.

4. De toetsing door de Raad voor de Kinderbescherming bij (tijdelijke) voogdij

Waar gaat het om

Bij voogdijen staat het behartigen van de belangen het kind buiten de oorspronkelijke opvoedingssituaties centraal. Eén van die belangen is het bereiken van een stabiele alternatieve opvoedingssituatie. Bij voorkeur bij pleegouders die, waar dat verantwoord is, zelf met het gezag over het kind worden bekleed.

Uit onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg uit 2003 bleek echter dat het belang van kinderen die onder voogdij staan, onvoldoende is gewaarborgd. Het ontbrak aan een transparante en planmatige uitvoering van de voogdij. In een reactie op het inspectieonderzoek stelde de minister van Justitie dat de activiteiten van voogdijinstelling erop gericht moeten zijn om pedagogisch en juridisch gezag met elkaar verbinden bij een natuurlijk persoon en dat gestreefd moet worden naar een pleeggezinplaatsing. Waar plaatsing niet mogelijk is, is het taak om een sociaal netwerk te creëren.

Om die transparante en planmatige uitvoering te kunnen waarborgen, heeft de Raad voor de Kinderbescherming een toetsende taak bij (tijdelijke) voogdijen. Die taak is vergelijkbaar met de toetsende taak bij het niet verlengen van de ondertoezichtstelling. Het gaat niet om algemeen kwaliteitstoezicht of toezicht op naleving van de wet; dat doet Inspectie Jeugdzorg. Het gaat om te beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende behartigd worden. Het gaat zowel om tijdelijke voogdij als om reguliere voogdij waar de gecertificeerde instelling of het NIDOS uitvoerder van is.

De Raad voor de Kinderbescherming maakt over de samenwerking bij de uitvoering van deze taak afspraken met de gecertificeerde instellingen en de gemeente ziet erop toe dat de gecertificeerde instellingen zich aan hun wettelijke verplichtingen houden en de afspraken nakomen.

Relevante wetsartikelen

Burgerlijk Wetboek

Art 1:305, lid 1-2:

1. De gecertificeerde instelling [...], zendt jaarlijks aan de Raad voor de Kinderbescherming een afschrift van het plan, bedoeld in [de Jeugdwet], dat tevens de gegevens bevat over het verloop van de voogdij.
2. Geschillen tussen de gecertificeerde instelling [...] en de Raad voor de Kinderbescherming die de uitoefening van de voogdij door de [gecertificeerde instelling] betreffen, kunnen op verzoek van een van beide aan de kinderrechter worden voorgelegd. De kinderrechter neemt een zodanige beslissing als hem in het belang van de minderjarige wenselijk voorkomt. Hij beproeft alvorens te beslissen een vergelijk tussen de betrokkenen.

Wat afspreken tussen de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming

25. De gecertificeerde instelling of het NIDOS stuurt jaarlijks een afschrift van het evaluatieplan aan de Raad voor de Kinderbescherming.
26. De Raad voor de Kinderbescherming doet de toetsing in beginsel af op de schriftelijke stukken die de gecertificeerde instelling of het NIDOS aan de Raad voor de Kinderbescherming toestuurt.
27. De Raad voor de Kinderbescherming toetst het evaluatieplan. De Raad voor de Kinderbescherming dient te beoordelen of de belangen van de minderjarigen voldoende worden behartigd, of de minderjarige de nodige zorg ontvangt en of de punten uit wet- en regelgeving worden uitgevoerd.
Het gaat concreet om:
 - a. De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS zich op de hoogte houdt van de ontwikkeling van de minderjarige, de aan hem bestede zorg en zijn vermogen.
 - b. De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS contact tussen de minderjarige en diens oorspronkelijk milieu bevordert.
 - c. De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS bevordert dat de minderjarige persoonlijk contact heeft met een persoon buiten de instelling.
 - d. De mate waarin de gecertificeerde instelling of het NIDOS rekening houdt met overgang van gezag naar de ouders of pleegouders.
28. Als de informatie niet compleet is, vraagt Raad voor de Kinderbescherming aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS om zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk binnen 2 weken met aanvullende informatie te komen.
29. Als de Raad voor de Kinderbescherming na toetsing van mening is dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, stuurt de Raad voor de Kinderbescherming binnen twee weken na ontvangst van het evaluatieplan of na completering van de informatie een gemotiveerde brief aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS met een afschrift aan de belanghebbenden.
30. Als de Raad voor de Kinderbescherming vragen heeft of twijfelt of de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, vraagt de Raad voor de Kinderbescherming de gecertificeerde instelling of het NIDOS om nadere uitleg.
31. Als na uitleg van de gecertificeerde instelling of het NIDOS de Raad voor de Kinderbescherming vindt dat de belangen van de minderjarige voldoende gewaarborgd zijn, dan laat de Raad voor de Kinderbescherming dit schriftelijk aan de instelling weten.
32. Is de Raad voor de Kinderbescherming ook na overleg met de gecertificeerde instelling of het NIDOS van mening dat de belangen minderjarige onvoldoende gewaarborgd zijn, of als daarover nog steeds twijfels bestaan, dan start de Raad voor de Kinderbescherming een raadsonderzoek en benadert hiervoor de belanghebbenden. Het raadsonderzoek wordt indien mogelijk binnen 3 weken maar uiterlijk binnen 2 maanden afgerond.
33. Is de Raad voor de Kinderbescherming na dit raadsonderzoek van mening dat de belangen van de minderjarige voldoende behartigd worden, dan laat de Raad voor de Kinderbescherming dit schriftelijk weten aan de gecertificeerde instelling of het NIDOS. De belanghebbenden ontvangen een kopie van deze brief.
34. Als de Raad voor de Kinderbescherming na dit raadsonderzoek van mening blijft dat de belangen van de minderjarige onvoldoende behartigd worden, dan legt de Raad voor de Kinderbescherming of de gecertificeerde instelling of het NIDOS de zaak gemotiveerd voor aan kinderrechter.

Bijlage 2

Landelijk kader voor afspraken tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering

De wetgeving rond de inzet van jeugdreclassering stelt eisen aan de samenwerking tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen. Daarnaast kan de gemeente nadere voorwaarden stellen over de samenwerking met de Raad voor de Kinderbescherming, bij het contracteren van gecertificeerde instellingen.

De afspraken die in dit Landelijk kader zijn opgenomen, zijn tot stand gekomen in overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming, Jeugdzorg Nederland en NIDOS.

Waar gaat het om

De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen voor jeugdreclassering werken op verschillende momenten nauw samen. Voor een deel komt die samenwerking voort uit wettelijke verplichtingen (vastgelegd in het wetboek van Strafrecht, de Jeugdwet en andere wetten), voor een deel is de samenwerking thans vastgelegd in ketenafspraken tussen OM, ZM, politie, Raad voor de Kinderbescherming en Jeugdzorg Nederland, die blijven gelden voor de gecertificeerde instellingen.

De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instellingen maken onder regie van de gemeente afspraken over hun manier van samenwerking.⁴⁹ Die afspraken moeten voldoen aan de wettelijke eisen en de aanvullende eisen van de gemeente. De gemeente ziet er, als opdrachtgever van de gecertificeerde instellingen, op toe dat die instellingen zich aan de afspraken houden.

Relevante wet- en regelgeving

Wetboek van strafrecht

Art 77f, lid 1: In een strafbeschikking kan de officier van justitie tevens de aanwijzing geven dat de verdachte zich zal richten naar de aanwijzingen van een [gecertificeerde instelling], voor een daarbij te bepalen termijn van ten hoogste zes maanden. De (gecertificeerde instelling) heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Nadere bepalingen zijn te vinden in het Wetboek van strafrecht, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid en in het Wetboek van strafvordering

Art 77hh: De Raad voor de Kinderbescherming heeft tot taak toezicht te houden op de uitvoering van reclasseringswerkzaamheden als bedoeld in artikel 77f, eerste lid, artikel 77j, vierde en vijfde lid, artikel 77s, achtste lid, 77w, derde en zesde lid, artikel 77aa, tweede en derde lid, van het Wetboek van Strafrecht, en artikel 493 van het Wetboek van Strafvordering, en is in dat kader bevoegd de [gecertificeerde instelling] aanwijzingen te geven

Art 77w lid 2 en 6:

2. De rechter legt de maatregel slechts op nadat hij zich een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft doen overleggen van de Raad voor de Kinderbescherming, dat wordt ondersteund door ten minste een gedragsdeskundige.

6. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Art 77w, lid 3 en 6:

3. De rechter geeft in zijn uitspraak aan waar de maatregel [betreffende het gedrag] uit bestaat. De maatregel kan inhouden dat de veroordeelde aan een programma deelneemt in een door de rechter aan te wijzen instelling of dat de veroordeelde een ambulante programma zal volgen onder begeleiding van een door de rechter aan te wijzen organisatie.

6. De [gecertificeerde instelling] heeft tot taak de voorbereiding en de ondersteuning van de tenuitvoerlegging van de maatregel.

Art 77wa: De rechter kan bepalen dat het in art 77w, lid 3, bedoelde programma geheel of ten dele komt te bestaan uit een vorm van zorg als bedoeld in de [Jeugdwet].

⁴⁹ Dit is afhankelijk van het normenkader voor de certificering: de gemeente en de Raad voor de Kinderbescherming hoeven geen afspraken te maken die al in dat normenkader vastliggen.

Ministeriële Regeling vrijwillige begeleiding jeugdreclassering

Regeling van 12 januari 2005, nr. 5328243/04/DJJ

Art 2, lid 1-3:

1. In de volgende gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige:
 - a. na langdurige detentie [...];
 - b. tijdens en na kortdurende detentie [...];
 - c. na een maatregel tot plaatsing in een inrichting voor jeugdigen [...].
2. In de volgende gevallen kan de Raad voor de Kinderbescherming de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding van een jeugdige:
 - a. nadat tegen de jeugdige een proces-verbaal is opgemaakt zonder dat de jeugdige in verzekering is gesteld;
 - b. nadat een jeugdige is heengezonden nadat hij in verzekering is gesteld;
 - c. indien een jeugdige in voorlopige hechtenis is gesteld.
3. De Raad voor de Kinderbescherming kan de [gecertificeerde instelling] inschakelen voor vrijwillige begeleiding tijdens en na een taakstraf van een jeugdige.

Jeugdwet

Art 2.4, lid 2: Het college is ten behoeve van een jeugdige die zijn woonplaats heeft binnen zijn gemeente verantwoordelijk voor de uitvoering van de [...] jeugdreclassering en van de jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke beslissing, hetgeen in ieder geval inhoudt dat het college: a. voorziet in een toereikend aanbod van gecertificeerde instellingen, en b. de jeugdhulp inzet die [...] de rechter, het openbaar ministerie, de directeur of de selectiefunctionaris van de justitiële jeugdinrichting of de gecertificeerde instelling nodig achten ter uitvoering van jeugdreclassering.

Art 2.4, lid 3: Het college draagt er zorg voor dat bij de uitvoering van [...] de jeugdreclassering redelijkerwijs rekening wordt gehouden met: a. behoeften en persoonskenmerken van de jeugdige en zijn ouders, en b. de godsdienstige gezindheid, de levensovertuiging en de culturele achtergrond van de jeugdige en zijn ouders.

Art 3.1, lid 5-6:

5. De Raad voor de Kinderbescherming en het college leggen de wijze van samenwerken vast in een protocol.
6. In het protocol wordt in ieder geval vastgelegd de wijze waarop de Raad voor de Kinderbescherming en het college overleggen over welke gecertificeerde instelling in het verzoekschrift aan de rechter wordt opgenomen.

Wat regelen tussen de Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering

Toeleiding naar de jeugdreclassering

1. De gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering levert op verzoek van de Raad voor de Kinderbescherming informatie ter voorbereiding van het afstemmingsoverleg ZSM.

Als een jeugdige die instroomt op ZSM bekend is bij de jeugdreclassering of de jeugdbescherming, doet de Raad voor de Kinderbescherming een melding van de zaak aan de betrokken gecertificeerde instelling.

Als de minderjarige verdachte na de voorgeleiding in bewaring wordt gesteld, dan schakelt de Raad voor de Kinderbescherming de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering in en verstrekt daartoe de LIJ 2A-rapportage.

2. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering hebben in de fase voorafgaand aan het vonnis soms gelijktijdige bemoeienis met jongeren. Zij maken daarom de onderstaande afspraken, om die bemoeienis zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

a. De Raad voor de Kinderbescherming informeert de gecertificeerde instelling direct en stemt af wanneer er sprake is van een nieuw Proces Verbaal Minderjarigen (PVM) ten aanzien van een jongere die begeleid wordt door een gecertificeerde instelling (zowel jeugdreclassering als jeugdbescherming).

b. Indien er reeds een gecertificeerde instelling betrokken is bij de jeugdige is de gezinsvoogd of jeugdreclasserend aanwezig bij de voorgeleiding. Deze levert informatie over de lopende begeleiding.

c. Als de Raad voor de Kinderbescherming tijdens het raadsonderzoek concludeert dat er voldoende signalen zijn dat elektronische controle wenselijk is en via het loket EC een deeladvies vraagt, dan gaat de jeugdreclassering op huisbezoek bij de betreffende jeugdige en geeft vervolgens een advies aan de Raad over de technische, praktische en inhoudelijke haalbaarheid.

De Raad voor de Kinderbescherming neemt deze adviezen mee in het opstellen van het raadsrapport.⁵⁰ Als de jeugdreclassering de elektronische controle tussentijds wil beëindigen, dan wordt dat, na overleg met de Raad voor de Kinderbescherming, aan het OM gemeld, met een cc aan de Raad voor de Kinderbescherming.

d. De Raad voor de Kinderbescherming adviseert bij een voorwaardelijk sepot door het OM over de voorwaarden daarvan. Als er al lopende begeleiding door de jeugdreclassering was, dan neemt de Raad voor de Kinderbescherming de informatie hieruit mee bij het opstellen van dit advies.

e. Als het OM overweegt om een gedragsmaatregel te vorderen, verzoekt de Raad voor de Kinderbescherming aan de jeugdreclassering om een haalbaarheidsonderzoek uit te voeren. In dit onderzoek komt onder andere de detentie(on)geschiktheid van de jongere aan de orde en de beschikbaarheid van passende interventies.

3. De Raad voor de Kinderbeschermingen de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering maken afspraken over de wijze waarop en de termijnen waarbinnen uitwisseling van informatie plaatsvindt tijdens het strafonderzoek door de Raad voor de Kinderbeschermingen voor de zitting.

De gecertificeerde instelling stuurt de rapportages die gemaakt worden in het kader van een vrijwillige begeleiding (voorafgaand aan de zitting) tijdig aan de Raad voor de Kinderbescherming (de opdrachtgever voor deze begeleiding). De Raad voor de Kinderbescherming neemt deze rapportages mee in het strafadvies aan het OM en de rechter.

De Raad voor de Kinderbescherming stuurt een afschrift van dit strafadvies naar de gecertificeerde instelling, als die is betrokken bij de totstandkoming hiervan of als het strafadvies inhoudt dat deze instelling de opdracht krijgt om toezicht en begeleiding te bieden aan de jongere of de opdracht krijgt om de coördinatie van een gedragsmaatregel op zich te nemen.⁵¹

Plan van aanpak

4. Bij de start van het jeugdreclasseringstoezicht maakt de gecertificeerde instelling een plan van aanpak. De instelling doet dat op basis van de informatie van de Raad voor de Kinderbescherming en de informatie die bij de jeugdreclassering (bijvoorbeeld vanuit de vrijwillige begeleiding voorafgaand aan de zitting) bij de instelling bekend is.⁵² De instelling verstrekt dit plan van aanpak aan de Raad voor de Kinderbescherming binnen zes weken na ontvangst van de opdracht tot toezicht en begeleiding.

Voortgang van de jeugdreclassering

5. Tijdens de uitvoering van het jeugdreclasseringstoezicht rapporteert de gecertificeerde instelling halfjaarlijks⁵³ middels een evaluatie⁵⁴ van het plan van aanpak aan het OM. De Raad voor de Kinderbescherming ontvangt hiervan een kopie.

Tijdens een lopende de gedragsmaatregel rapporteert de jeugdreclassering periodiek⁵⁵ aan het OM over de voortgang. De Raad voor de Kinderbescherming ontvangt hiervan een kopie.

De Raad voor de Kinderbescherming toetst de voortgangsrapportages en bespreekt eventuele observaties met de gecertificeerde instelling. De Raad voor de Kinderbescherming (en het OM) kunnen de jeugdreclassering tevens aanwijzingen geven.

Terugmelding

6. Als de gecertificeerde instelling tijdens het jeugdreclasseringstoezicht constateert dat de jeugdige zich niet aan de bijzondere voorwaarden houdt, dan meldt de instelling dit direct aan het OM⁵⁶, met een kopie aan de Raad voor de Kinderbescherming.

De gecertificeerde instelling kan, bij twijfel of bij grensgevallen overleg opnemen met het OM voor vooroverleg. Bij voorkeur wordt ook de Raad voor de Kinderbescherming bij dit vooroverleg betrokken. In dat vooroverleg kan besproken worden of tot melding over gegaan zal worden.

Als de gecertificeerde instelling signaleert dat een gedragsmaatregel niet naar behoren wordt uitgevoerd, dan rapporteert men dit aan het OM, met een kopie aan de Raad voor de Kinderbescherming. De gecertificeerde instelling heeft overleg met de Raad voor de Kinderbescherming en het OM over het negatieve verloop van de maatregel.

⁵⁰ Dit geldt zowel voor de LIJ 2A- als voor de LIJ 2B rapportage.

⁵¹ Voor 16- en 17-jarigen kan de rechter bevelen dat de coördinatie van de maatregel wordt uitgevoerd door de volwassenenreclassering.

⁵² Bij jongvolwassenen van 18 tot 23 jaar die veroordeeld zijn volgens het jeugdstrafrecht (adolescentenstrafrecht) maakt de jeugdreclassering een plan van aanpak op basis van de adviesrapportage die door 3RO (volwassenenreclassering) is geleverd.

⁵³ Conform art 4.2.5, lid 2 uitvoeringsbesluit Jeugdwet.

⁵⁴ Voor deze rapportage is een LIJ-product beschikbaar.

⁵⁵ Hier wordt veelal de OM richtlijn aangehouden om (minstens) eenmaal per zes maanden te rapporteren.

⁵⁶ Uitvoeringsbesluit Jeugdwet art 4.2.5

Is de gecertificeerde instelling een formele melding aan het OM doet, verstrekt het OM een 'verzoek tot vervolgbeslissing' en informeert de Raad voor de Kinderbescherming hierover. De GI maakt een rapportage op en stelt deze via JD-Online⁵⁷ beschikbaar aan het OM en de Raad voor de Kinderbescherming die de rapportage vervolgens beoordelen.

7. Als de Raad voor de Kinderbescherming op basis van een voortgangsrapportage constateert dat de jongere de bijzondere voorwaarden overtreedt, terwijl de gecertificeerde instelling dit niet heeft gemeld aan het OM, dan volgt overleg met de gecertificeerde instelling.

Als de gecertificeerde instelling via overleg niet te bewegen is tot melding aan het OM over te gaan en dat naar het oordeel van de Raad voor de Kinderbescherming ten koste gaat van de effectiviteit van de interventie, dan kan de Raad voor de Kinderbescherming gebruik maken van zijn aanwijzingsbevoegdheid jegens de gecertificeerde instelling.

Afsluiting van de jeugdreclassering

8. Na afloop van het jeugdreclasseringstoezicht bericht de gecertificeerde instelling de opdrachtgever middels een afsluitingsrapportage: dit betreft een eindevaluatie inclusief een voorstel voor de eventuele verdere stappen.⁵⁸ De gecertificeerde instelling stuurt de afsluitrapportage aan het OM, met een kopie aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Als een gedragsmaatregel is afgerond, dan rapporteert de gecertificeerde instelling dit aan het OM, met een kopie aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Toezichthoudende taak

9. De Raad voor de Kinderbeschermingen de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering maken samenwerkingsafspraken in het kader van de wettelijke toezichthoudende taak van de Raad voor de Kinderbescherming op de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering. Bijvoorbeeld over de termijnen waarbinnen (en de manier waarop) de plannen van aanpak, de reguliere verantwoordingsrapportages en de wijzigings- en verlengingsverzoeken in het kader van de gedragsmaatregel aan de Raad voor de Kinderbescherming worden toegezonden.

Nazorg

10. De Raad voor de Kinderbeschermingen de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering maken samenwerkingsafspraken in het kader van de nazorg aan jeugdige ex-gedetineerden.

Die afspraken houden in ieder geval in:

- Dat de gecertificeerde instelling aanwezig is bij het netwerk- en trajectberaad.
- Dat de gecertificeerde instelling actief meewerkt aan de totstandkoming van het perspectiefplan ten behoeve van de jeugdige die in een justitiële jeugdinrichting verblijft.
- Dat de gecertificeerde instelling verantwoordelijk is voor de totstandkoming en de uitvoering van het nazorgplan.
- Dat de gecertificeerde instelling het nazorgplan en de tussen- en eindrapportages tijdig toestuurde aan de Raad voor de Kinderbescherming.

Mogelijke aanvullende afspraken⁵⁹

11. De gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering is, net als de Raad voor de Kinderbescherming, aanwezig bij het overleg over jongeren in het Veiligheidshuis.

12. De gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering is aanwezig bij het JCO+ als er TUL-zaken⁶⁰ worden besproken over jongeren die zij begeleiden.

13. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering maken afspraken over de wijze waarop zij gebruikmaken van het Landelijk Instrumentarium Jeugdstrafrechtketen (LIJ).

14. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling voor jeugdreclassering maken afspraken over de wijze waarop de organisaties ter zitting vertegenwoordigd zijn.

⁵⁷ Indien een GI geen toegang tot JD-Online heeft, verstrekt het de rapportage aan de Raad voor de Kinderbescherming en zorgt de Raad voor de Kinderbescherming vervolgens voor publicatie in JD-Online (namens de GI).

⁵⁸ De afsluitrapportage wordt ook met het LIJ opgesteld.

⁵⁹ De genoemde afspraken zijn conform de huidige samenwerkingsafspraken in de jeugdstrafrechtketen.

⁶⁰ De afkorting TUL staat voor 'ten uitvoer legging'. Het gaat om het ten uitvoer leggen van een voorwaardelijke straf, omdat de jongere zich niet heeft gehouden aan de voorwaarden.

15. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop vanuit de uitvoering van een opgelegde jeugdreclasseringsmaatregel een verzoek tot raadsonderzoek naar de noodzaak van een kindbeschermingsmaatregel aan de Raad voor de Kinderbescherming gericht kan worden, conform de afspraken in beschermingszaken. De Raad voor de Kinderbescherming en de gecertificeerde instelling maken afspraken over de wijze waarop de Raad voor de Kinderbescherming betrokken en geïnformeerd wordt indien een zaak wordt overgedragen aan, of wordt overgenomen van een andere gecertificeerde instelling.

Bijlage 3

Model Verzoek tot raadsonderzoek

In het verzoek tot raadsonderzoek wordt onderscheid gemaakt tussen informatie die nodig is om een raadsonderzoek te kunnen starten ('need to know', in het model aangegeven met een *) en informatie die – indien aanwezig - goed is om door te geven ('nice to know'). Overigens blokkeert het ontbreken van noodzakelijke informatie het verzoek niet: afhankelijk van de situatie kan de Raad voor de Kinderbescherming ook op basis van summier informatie een raadsonderzoek starten.

1. Feitelijke gegevens

1.1 Gegevens van de verzoeker

Datum indiening verzoek tot onderzoek:
Organisatie melder:
Naam verzoeker:
Telefoonnummer:
Relatie melder tot gezin:
Om welke kinderen het gaat:
Email verzoeker:

1.2 Gegevens van het kind

Achternaam:
Voornamen:
Geslacht:
Geboortedatum:
Geboorteplaats:
Burgerservicenummer:
Nationaliteit:
Verblijfsstatus:
Telefoon kind (indien bekend):
E-mail kind (indien bekend):
Leefsituatie:
Verblijfadres kind volgens GBA (straat, postcode, woonplaats):
Feitelijke verblijfplaats van het kind (indien anders dan GBA), adres, postcode, woonplaats:
Telefoon van degene bij wie het kind feitelijk woont:
School of dagbesteding (naam en contactgegevens):

1.3 Gezag over het kind

Gegevens van degene(n) met gezag over het kind

Achternaam:
Voornamen:
Relatie tot het kind:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Achternaam:
Voornamen:
Relatie tot het kind:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Ouders (indien anders)

Vader
Achternaam:
Voornamen:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

Moeder
Achternaam:
Voornamen:
Woonadres (straat, postcode, woonplaats, land)
Telefoon:
Email (indien bekend)

2. Redenen voor het verzoek tot raadsonderzoek*

Geef aan wat de reden is voor het verzoek tot raadsonderzoek. Uit het verzoek moet in ieder geval uit feiten en omstandigheden concreet blijken waaruit de vermoedelijke bedreiging van de ontwikkeling van de minderjarige bestaat en welke veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt. En welke hulpverlening volgens de verzoeker is aangewezen waarom deze hulpverlening niet op vrijwillige basis mogelijk is of ontoereikend is om deze bedreiging af te wenden.

2.1 Beknopte gezinsbeschrijving

Huidige gezins- en woonsituatie:
Omgangsregeling:
Beknopte beschrijving gezinsgeschiedenis (tijdlijn):
Overige in het gezin wonende kinderen
Andere gezinsleden in het gezin

2.2 Wat is er nu aan de hand?

Huidige situatie:

Actuele zorgpunten (bron):

Actuele sterke punten (bron):

Wat is de grootste zorg over dit kind als er niets verandert?

Uitkomsten risicotaxatie:

Welk instrument is gebruikt voor de risicotaxatie:

Uitkomsten risicotaxatie:

Welk instrument is gebruikt voor de risicotaxatie:

Wat is de grootste zorg over dit kind als er niets verandert?

2.3 Beschikbare informatie

Ontwikkeling kind

Zorgpunten

1. Volgens jeugdige/ouder(s)
2. Volgens bron
3. Volgens melder

Wat gaat er goed

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Opvoedingsomgeving/context

Zorgpunten

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Wat gaat er goed

- Volgens jeugdige/ouder(s)
- Volgens bron
- Volgens melder

Andere informatie over de ontwikkeling van het kind.

Is er andere informatie over de ontwikkeling van het kind, die bij de bovenstaande aandachtspunten niet aan de orde is gekomen?

2.4 Netwerk en hulpaanbod

Netwerk

Is het netwerk van het gezin actief betrokken?

- Zo ja, om wie gaat het en wat is hun inbreng?
- Zo nee, waarom niet?

Hulpaanbod

Is er eerdere hulpverlening door anderen dan de melder aan jeugdige en gezin verleend?

Zo ja, geef chronologisch overzicht en door wie hulp is verleend dan wel onderzoek is gedaan(tijdljn).

- Naam personen netwerk/ instelling:
- Soort hulp:
- Periode:

Wat was het resultaat van deze hulp of dit onderzoek?

Waarom heeft dit niet het gewenste effect gehad?

Zijn er vanuit deze hulpverlening rapportages beschikbaar?

Zo ja, graag meesturen.

Inzet van betrokkenen

Ervaren de betrokkenen deze gemelde zorgen zelf als een probleem en wat zien zij als oplossingen?

Waren zij gemotiveerd om hulp te aanvaarden?

Wordt de hulp voortgezet?

- Zo nee, wat is daar de reden van?
- Zo ja, waarom is deze hulp niet (meer) toereikend?

Gegevens uit diagnostisch onderzoek

Zijn er gegevens beschikbaar uit intelligentie-, psychodiagnostisch-, of psychiatrisch onderzoek (niet ouder dan twee jaar)?

- Zo ja, graag meesturen

Andere informatie over hulp

Is er andere informatie over de hulp door professionals of netwerk, die bij de bovenstaande aandachtspunten niet aan de orde is gekomen?

3. Bespreking van het verzoek met betrokkenen

Wie zijn geïnformeerd over het verzoek aan de Raad voor de Kinderbescherming om een onderzoek in te stellen, wanneer is dit gebeurd en op welke manier?

Betrokkene (ouder, jeugdige pleegouder etc.)	Manier waarop (schriftelijk, telefonisch, mondeling, mail)	Datum	Reactie	Indien van toepassing: waarom is deze persoon niet geïnformeerd?
Moeder				
Vader				
Kind				

Wat was de reactie van de betrokken kinderen en hun ouders?

Vader

Gesproken op (datum)

Zijn reactie:

Moeder

Gesproken op (datum):

Haar reactie:

Kind of jongere

Gesproken op (datum)

Diens reactie:

4. Belangrijke contactpersonen

Zijn er belangrijke contactpersonen?

- Zo ja, om wie gaat het?
- Is deze persoon bekend met het verzoek tot raadsonderzoek?
- Is deze persoon akkoord met het gebruik van zijn of haar informatie?
- Telefoonnummer van contactpersoon
- E-mailadres van contactpersoon

5. Urgentie

Is het verzoek spoedeisend

- Zo ja, waaruit blijkt dat?
- Zo ja, is er per direct hulp nodig? Welke?

6. Tolk en taal

Is een tolk noodzakelijk

- Zo ja, in welke taal?

7. Ondertekening

Naam:

Functie:

Datum:

Bijlagen

Overzicht toegevoegde bijlagen

Bijlage 4

Model Veiligheidsplan⁶¹

Twee varianten:

- Hulpverlening is aanwezig in het gezin >>- **variant**
- Er is geen hulpverlening aanwezig in het gezin >>+ **variant**

Veiligheidsplan

Kitnummer	
Datum verzoek tot raadsonderzoek	
Naam raadsonderzoeker	
Naam gezin	
Adres gezin	
Telefoonnummer gezin	

Kinderen:

Naam	Geboortedatum

Kernproblematiek waarop het veiligheidsplan gebaseerd is.

Risicofactoren	Beschermende factoren

Wat is het ergste dat zou kunnen gebeuren als er niets verandert?

⁶¹ Met dank aan de raadsregio Overijssel.

Hoe veilig is het kind? Aangeven op schaal van 0 (zeer onveilig) – 10 (veilig).

0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Is er sprake van (vermoedens van) fysieke kindermishandeling?

Nee

Ja

indien ja, welke vertrouwensarts is geconsulteerd⁶²:

Afspraken om de veiligheid te borgen:

Wat moet er per direct gebeuren om de veiligheid van de kinderen te waarborgen? Daarbij gebruik makend van hulpverlening en netwerk?

Hoe is de controle op de veiligheid van de kinderen geregeld?

- variant

Welke hulpverlening is betrokken?

Naam/Instantie	Telefoonnummer	Frequentie van contact

+ variant

Op welke manier wordt er contact onderhouden met het gezin en de kinderen?

Naam	Telefoonnummer	Frequentie van contact

⁶² In het overleg tussen de Raad voor de Kinderbescherming en BJZO op 19 april 2012 is afgesproken dat een vertrouwensarts standaard wordt ingeschakeld als er sprake is van zorgsignalen die duiden op fysieke kindermishandeling.

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Uitgave

Vereniging Nederlandse Gemeenten en de Raad voor de Kinderbescherming,
in opdracht van het Transitiebureau Jeugd.

www.voordejeugd.nl

Den Haag, oktober 2014

